

**UCHWAŁA NR XXXVI/226/17
RADY MIEJSKIEJ W OZIMKU**

z dnia 29 marca 2017 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2017 - 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446, 1579 i 1948) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505, z 2016 r. poz. 1330, 1887 i 1948) po zaopiniowaniu projektu programu przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu, Rada Miejska w Ozimku uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ozimka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Krzysztof Kleszcz

Załącznik do uchwały Rady Miejskiej
w Ozimku nr XXXVI/226/17
z dnia 29 marca 2017 r.

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY OZIMEK

NA LATA 2017 - 2020

Autor

mgr Halina Łabęcka

Opracowano w okresie:

wrzesień – listopad 2016 roku.

SPIS TREŚCI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

1. Wstęp
2. Podstawy prawne opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
  - 3.1. Uwarunkowania prawne
  - 3.2. Organy ochrony zabytków
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
  - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
  - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
  - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy
  - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy
    - 5.2.1. Zarys historii gminy
    - 5.2.2. Krajobraz kulturowy
    - 5.2.3. Zabytki nieruchome
    - 5.2.4. Zabytki ruchome
    - 5.2.5. Zabytki archeologiczne
    - 5.2.6. Zabytki techniki
    - 5.2.7. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej
  - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
  - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków
    - 5.4.1. Obiekty do wykreślenia z gminnej ewidencji zabytków
    - 5.4.2. Rozszerzenie spisu adresowego
    - 5.4.3. Zabytki archeologiczne
    - 5.4.4. Zabytki „ruchome”
    - 5.4.5. Zabytki techniki
    - 5.4.6. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej
    - 5.4.7. Strefy ochrony konserwatorskiej
  - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń
  - 6.1. Uwarunkowania przyrodnicze
  - 6.2. Uwarunkowania historyczne
7. Założenia programu opieki nad zabytkami woj. opolskiego na lata 2016-2019
  - 7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami
  - 7.2. Kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami
  - 7.3. Zadania wynikające z gminnego programu opieki nad zabytkami
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

1. Wstęp

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami.) zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m.in. ładu przestrzennego, kultury, oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zapowiadane jest tworzenie warunków prawnych do odpowiedzialnego kreowania i realizowania ochrony dziedzictwa kulturowego przez samorządy terytorialne oraz podjęcie inicjatywy legislacyjnej dla uwzględniania interesów ochrony zabytków w całym ustawodawstwie, jak również stworzenie warunków prawnych do nowego systemu finansowania ochrony i opieki nad zabytkami.

Cele i priorytety wyznaczone w programie wynikają zarówno z wymagań ustawowych, jak również podporządkowane są głównemu celowi działań samorządu, jakim jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gminy, prowadzącego do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Podporządkowane temu jest planowanie strategiczne gminy, które łączy problematykę społeczną, gospodarczą i przestrzenną.

W programie określone zostały cele strategiczne gminy:

- stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów,
- zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- stworzenie kompleksowego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami,
- rozwiązanie głównych problemów komunikacyjnych,
- poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu technicznego zasobów gminnych,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne walorów przyrodniczych gminy.

Przyjmuje się, że polityka przestrzenna miasta i gminy Ozimek, skutkująca zmianami w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów w obszarze gminy odpowiada zasadom:

- zrównoważonego rozwoju gminy rozumianego jako taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń;
- ładu przestrzennego w zagospodarowaniu terenów oraz strukturze użytkowania;
- równorzędności interesu publicznego i indywidualnych interesów i obywateli i podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy.

Gminny program opieki nad zabytkami realizować będzie zatem tę sferę działań prorozwojowych, która ma na celu poprawę funkcjonowania materialnego dziedzictwa kulturowego decydującego w znacznym stopniu o zasobach i walorach gminy.

Wszelkie działania związane z rozwojem gminy muszą opierać się przede wszystkim na jej zasobach i walorach. Wykorzystanie zarówno zasobów środowiska przyrodniczego jak i środowiska kulturowego powinny stanowić jedną z głównych polityk gminnych. Procesy rozwojowe zachodzące powinny przy zapewnieniu warunków trwania i wzbogacania materialnego dziedzictwa kulturowego. Zasoby kulturowe stanowią bowiem zarówno o atrakcyjności krajobrazu, jak też o atrakcyjności ekonomicznej regionu. Mają szansę stać się bazą w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości lokalnej. Podniesienie jakości warunków życia mieszkańców, co nie zawsze jest uświadamiane, jest związane bezpośrednio z jakością przestrzeni kulturowej gminy.

W kreowaniu wizerunku gminy o wysokiej jakości środowiska życia ważne funkcje pełni zatem kultura w jej szerokim rozumieniu:

- integracji społeczności przy pomocy określonych wartości i ideałów kulturowych,
- komunikująca i sublimacyjna służąca porozumiewaniu się społeczności,
- adaptacji, polegająca na udostępnieniu określonych wzorów kulturowych,
- przekazywania dziedzictwa kulturowego.

2. Podstawy prawne opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną regulującą zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest **ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami; Dz. U. z 2014, poz. 1446, Dz. U. z 2015, poz. 397, 774.) określająca przedmiot, zakres i formy prawne ochrony zabytków, organizację ochrony zabytków w Polsce, krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz rozporządzenie Ministra Kultury z 26 maja 2011 r. w sprawie zasady prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661).

Ustawa określiła w art. 87 zakres i tryb przyjmowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów opieki nad zabytkami oraz monitorowania ich realizacji. Obowiązek sporządzania ich spoczywa na samorządach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ten jest ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określiła również zasadnicze cele programowe opieki nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Ustawa w art. 19 określa status rejestru zabytków oraz ewidencję zabytków w planowaniu przestrzennym i ustalaniu lokalizacji inwestycji. Gminne ewidencje zabytków oraz programy opieki nad zabytkami stały się instrumentem prawnej ochrony obiektów i obszarów zabytkowych. Natomiast w art. 77 ustawa reguluje zasady i tryb udzielania dotacji na remonty obiektów zabytkowych.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami

3.1. Uwarunkowania prawne:

Podstawą prawną, ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami), regulująca w sposób całościowy pojęcia zabytku, ochrony i opieki nad zabytkami, form ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków, w tym administracji rządowej i samorządowej, formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowania itp. Obowiązująca ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła następujące pojęcia związane z ochroną i opieką nad zabytkami:

- **ochrona zabytków**
- **opieka nad zabytkiem**
- **zabytki nieruchome**
- **zabytki ruchome**
- **Zabytki archeologiczne**
- **wpis do rejestru zabytków: dot. zabytków nieruchomych i ruchomych**
- **uznanie za pomnik historii**
- **utworzenie parku kulturowego**
- **ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.**

Pojęcia te zostały szczegółowo omówione we wcześniejszym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Ozimek na lata 2013 – 2016.

3.2. Organy ochrony zabytków

Zgodnie z art. 89 ustawy o ochronie zabytków organami ochrony zabytków są:

- minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Art. 90. ustawy stanowi, że:

Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 91.4. ustawy określa zadania realizowane przez **Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków** a w szczególności:

- realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- sporządzanie, w ramach przyznaných środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,
- wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,
- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,
- organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,
- upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa

Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa **Główna Komisja Konserwatorska** jako organ opiniodawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa **Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków** jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Narodowy Instytut Dziedzictwa wraz z ośrodkami regionalnymi (dla województwa opolskiego powołany został Oddział Terenowy w Opolu) - zajmuje się problematyką rozpoznania, dokumentacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Konstytucyjnym obowiązkiem Państwa (art. 5 i 6 Konstytucji RP) jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Zabytki i ich wartości niematerialne są dobrem wspólnym, a dbałość o nie nakłada art. 82 Konstytucji.

Zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższej przyszłości mechanizmów, które dostosowałyby tę sferę do warunków gospodarki rynkowej. Planowane działania dotyczą sfery legislacyjnej, zmian organizacyjnych obejmujących konieczne rozszerzenie zakresu działań instytucji odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego w Polsce oraz zmian w strategii i organizacji ochrony dóbr kultury.

Program krajowy określa cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem programu krajowego jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W założeniach program ma również uporządkowanie działań w sferze ochrony zabytków poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich:

- zasady *primum non nocere* (po pierwsze nie szkodzić),
- zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- zasady czytelności i odróżnialności ingerencji,
- zasady odwracalności metod i materiałów,
- zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Wymienione zasady dotyczą postępowania konserwatorów - pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, budowlanych, archeologów właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych.

W tezach do krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami wyznaczone zostały następujące cele działań:

W zakresie uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii stopnia zagrożeń.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.

- Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
- Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
- Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami.
- Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach. Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
- Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i zabytkami.

W zakresie działań o charakterze systemowym:

- Powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną ochrony przyrody, architektoniczną i przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa. Realizacja powszechnych tendencji europejskich i światowych do rozszerzania pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
- Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i na wszystkich poziomach zarządzania i gospodarowania.

W zakresie systemu finansowania:

- Stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.

W zakresie dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

- Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenie warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
- Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
- Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

W zakresie kształcenia i edukacji:

- Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
- Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

W zakresie współpracy międzynarodowej:

- Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocja polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

Program opieki nad zabytkami a “Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020” i „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”.

Ogólne wytyczne do konstruowania programu gminnego zawiera przyjęta przez Radę Ministrów **“Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 -2013”** z 21 września 2004 r., jej przedłużenie **“Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2020”** przyjęte w 2005 r., oraz „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” przyjęte uchwałą nr 239/2011 dnia 13 grudnia 2011 r., będące rządowymi dokumentami tworzącymi ramy dla nowoczesnego mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturalnej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych, a także dla wspólnoty Polski z Unią Europejską. Głównym celem strategii jest działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce.

Strategia Rozwoju Kultury zakłada następujące priorytety:

- aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe. Działania realizowane w ramach tego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja działań pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.
- edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Częścią Narodowej Strategii Kultury dotyczącej sfery dziedzictwa materialnego i niematerialnego jest Narodowy Program Kultury **“Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”**. Program ten jest zgodny z Narodowym Planem Rozwoju (Ustawa z dnia 20.04. 2004 r., Dz. U. z 2004 r. nr 116, poz. 1206) oraz z założeniami do Krajowego Programu Ochrony Zabytków. Podstawą do sformułowania Narodowego Programu Kultury **“Ochrona Zabytków i dziedzictwa kulturowego”** jest uznanie sfery dziedzictwa za podstawę rozwoju kultury i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Narodowy Program Kultury **„Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”** wytycza strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków:

- przygotowanie skutecznego systemu prawnego-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami,
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa,
- szukanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej,
- ograniczenia uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie,
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Dnia 6 września 2005 r. przyjęty został przez Radę Ministrów **“Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Kultury i zachowanie Dziedzictwa Kulturowego”**, który jest uzupełnieniem powyżej omówionych dokumentów rządowych.

Dnia 27 sierpnia 2012 r. Rada Ministrów przyjęła **„Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania kraju 2030”**. Ważne miejsce zajmuje w nim problematyka związana z restrukturyzacją i rewitalizacją obszarów zdegradowanych i miast. Działania restrukturyzacyjne i rewitalizacyjne doprowadzą do odzyskania atrakcyjności danego obszaru miasta, do przywrócenia korzystnych warunków życia i podejmowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej z wykorzystaniem istniejącego potencjału kulturowego

oraz zachowaniem funkcji symbolicznych i przyrodniczych obszaru w procesie jego adaptacji do nowych funkcji. Zakres lokalnych programów rewitalizacji oprócz poprawy stanu budynków użyteczności publicznej powinien obejmować ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnić wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, integrację społeczną mieszkańców rewitalizowanych obszarów, przywrócenie terenom zdegradowanym ich funkcji przyrodniczej lub nadanie im takiej funkcji, a także promowanie zrównoważonego rozwoju.

W czerwcu 2014 Rada Ministrów uchwaliła „**Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017**” będący instrumentem wykonawczym dla Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (przyjętej w marcu 2013 r.). Jednym ze strategicznych założeń programu jest wzmocnienie synergii organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego, m. in. poprzez tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie. W Programie zdiagnozowano stan ochrony zabytków w Polsce oraz sformułowano cel główny określając jako wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków, dla realizacji którego opracowano 3 cele szczegółowe:

- wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
- wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
- tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Zdefiniowano również 5 tematów wiodących:

- podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków,
- porządkowanie rejestru zabytków i stworzenie wiarygodnej diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomości,
- zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków,
- zwiększenie zaangażowania ze szczególnym uwzględnieniem gmin w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych.

Program kładzie szczególny nacisk na rolę samorządu terytorialnego w systemie ochrony zabytków w Polsce oraz na ułatwienie dostępu do dziedzictwa kulturowego i partycypację społeczną w jego ochronie i opiece nad zabytkami. Podkreśla też duże znaczenie programów opieki nad zabytkami na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego stanowiących istotny element zarządzania dziedzictwem kulturowym na danym obszarze.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Program opieki nad zabytkami gminy Ozimek zgodny jest z celami polityki przestrzennej, zasadami ich realizacji oraz przyjętymi i obowiązującymi dokumentami planistycznymi, strategicznymi i programowymi:

- „**Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego**”, przyjęty przez Sejmik Samorządu Województwa Opolskiego uchwałą nr XLVIII/505/2010 z dnia 28 września 2010 r. (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego nr 132 poz. 1509),
- „**Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.**”, załącznik nr 1 do uchwały nr XXV/325/2012 Sejmik Województwa Opolskiego z dnia 28 grudnia 2012 r.,
- „**Regionalny program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020**”, opracowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2014 r.,
- „**Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2019**”, przyjęty przez Sejmik Województwa Opolskiego uchwałą nr XVIII/206/2016 z dnia 14 czerwca 2016 r.

W sferze kulturowej obejmującej system ochrony dziedzictwa kulturowego przyjęto zasady kompleksowości działań ochronnych i rewaloryzacyjnych, łączenia ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego oraz promowania regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

Podstawowe cele i priorytety polityki przestrzennej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego, zapisane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego są nadal aktualne i dotyczą:

- utrzymanie i zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń – tworzenie uwarunkowań przestrzennych sprzyjających zachowaniu tożsamości historycznej regionu, objęcie ochroną prawną najcenniejszych zasobów dziedzictwa kulturowego, rewaloryzacja zabytkowych centrów miast i wsi, poprawa stanu zachowania krajobrazu kulturowego i dziedzictwa regionalnego, odnowa wsi z zachowaniem jej historycznego charakteru, ochrona dziedzictwa archeologicznego, rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa, rozwój instytucji opieki nad zabytkami,
- ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego – uznanie dziedzictwa kulturowego za bogactwo stymulujące rozwój gospodarczy, wstrzymanie procesu degradacji założeń parkowo-pałacowych, wspieranie inicjatyw w celu podniesienia rangi obiektów i zespołów zabytkowych, wspieranie działań istniejących szlaków tematycznych i tworzenie nowych,
- promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego i rozwój tożsamości regionalnej – wspieranie udokumentowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie dziedzictwa kulturowego do promocji regionu opolskiego, edukacja społeczeństwa dotycząca regionalnego dziedzictwa kulturowego, powołanie instytucji do spraw dziedzictwa i współpraca z nimi, tworzenie izb pamięci narodowej.

Określono też główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego:

- zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej poprzez wymóg uczytelniania historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, dostosowywania nowej zabudowy do historycznej i szczególnej ochrony elementów tworzących zabytkowy charakter przestrzeni,
- obejmowanie ochroną prawną dziedzictwa kulturowego przez opracowywanie miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego z określeniem stref ochrony konserwatorskiej,
- nadawanie mocy prawnej Gminnym Ewidencjom Zabytków umieszczanym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych,
- wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia funkcji zabytkowych,
- oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego i przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznej zabudowy,
- harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji,
- zachowanie mieszkalno – usługowego charakteru centrów miast,
- eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego,
- inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego przez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą.

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego to:

- ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego,
- ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego,
- ochrona dziedzictwa archeologicznego,
- ochrona materialną i niematerialną tradycją kultury ludowej,
- ochrona miejsc pamięci narodowej,
- wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

„Strategia rozwoju województwa opolskiego do 2020 r.” jest najważniejszym strategicznym dokumentem regionu. Już w sformułowaniu misji województwa opolskiego znalazło się odniesienie do fundamentalnej roli dziedzictwa i tożsamości kulturowej. Jednym z ważniejszych celów była rewitalizacja miast historycznych (zabytkowe, staromiejskie układy urbanistyczne i znaczenie dla wypełniania funkcji centro twórczych integrujących społeczności lokalne). Wskazano tu 30 miast z zachowanymi zabytkowymi układami urbanistycznymi.

Innym ważnym zadaniem jest kontynuacja odnowy wsi. Region opolski, jako jeden z niewielu w Polsce, kształtuje swój wizerunek eksponując wieś m. in. przez Program Odnowa Wsi, będący największym i najdłuższym (bo od 1997 r.) działającym w Polsce regionalnym programem aktywizacji lokalnych społeczności. W ramach tego programu po raz pierwszy wdrożono metodykę budowania strategii rozwoju na poziomie sołectwa.

W związku z promocją dziedzictwa kulturowego Śląska Opolskiego atrakcyjność województwa będzie wzrastać ze zwiększaniem konkurencyjności produktów turystycznych i kulturalnych. Konieczne jest rozszerzenie oferty turystyczno – kulturalnej przez modernizację i rozbudowę obiektów dziedzictwa kulturowego. Wpływ na atrakcyjność produktów turystycznych będzie miało dalsze rozwijanie szlaków turystycznych oraz bazy noclegowej, usługowej i rekreacyjnej. Turystyka powinna być również oparta o potencjał regionu na jaki składają się zasoby wodne i przyrodnicze (m. in. wykopaliska paleontologiczne w Krasiejowie).

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020”

Rozwój oferty kulturowej regionu jest jednym z celów koniecznych do osiągnięcia skutecznego wzrostu potencjałów województwa opolskiego. Do mocnych stron województwa opolskiego należą zarówno walory przyrodniczo – krajobrazowe jak i dziedzictwo kulturowe. W perspektywie finansowej 2014 – 2020 przewidziane jest podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych. Działania te obejmą też poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Wskazana jest także intensyfikacja szerokiej promocji dziedzictwa i kultury Śląska Opolskiego.

W **„Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego”** z dnia 28 września 2010 r. znajdują się następujące zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych odnoszące się do Gminy Ozimek:

1. w zakresie komunikacji: - przebudowa drogi krajowej Nr 46 do parametrów klasy GP wraz z budową obwodnicy miejscowości Grodziec, - modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 463 relacji Bierdzany – Zawadzkie do parametrów klasy Z wraz z budową obwodnicy miasta Ozimek, - modernizacja linii kolejowej nr 144 relacji Tarnowskie Góry – Opole,
2. w zakresie infrastruktury technicznej: - modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Groszowice – Ozimek, - przebudowa stacji GPZ Ozimek, - utrzymanie istniejących sieci i urządzeń: linie elektroenergetyczne WN 110 kV Dobrzeń – Ozimek, Blachownia – Ozimek, Ozimek – Zawadzkie, Ozimek – Kluczbork (jednotorowa), kablowa linia WN 110 kV Ozimek – Huta Małapanew, GPZ Huta Małapanew, gazociąg wysokiego ciśnienia relacji Ozimek – Kluczbork ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi IO,
3. w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego: - planowane poszerzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko – Turawskie” – projektowany rezerwat przyrody „Krasiejów” - złoża piasków formierskich „Dylaki”,
4. w zakresie i wykorzystania dziedzictwa kulturowego: - projektowany pomnik historii „Most żeliwny w Ozimku”,
5. w zakresie ochrony przeciwpowodziowej: - modernizacja wałów przeciwpowodziowych wzdłuż rzeki Mała Panew,
6. w zakresie gospodarki wodnej: - Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 334 „Dolina Kopalna Małej Panwi” wymagający najwyższej ochrony zasobów wodnych (ONO), -

Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 335 „Krapkowice – Strzelce Opolskie” wymagający wysokiej ochrony zasobów wodnych (OWO), - ochrona czwartorzędowych kopalnych struktur wodonośnych „Dolina Kopalna Małej Panwi” i Dolina Kopalna Jaśkowice – Przylesie”.

„Druga edycja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek” przyjęta uchwałą nr XLI/367/14 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 24.03.2014 r. wyznacza kierunkową strukturę przestrzenną gminy określając uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego i cele rozwoju gminy:

- stworzenie sprzyjających warunków dla inwestorów,
- zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców,
- stworzenie kompleksowego systemu ochrony środowiska przed zagrożeniami,
- rozwiązanie głównych problemów komunikacyjnych,
- poprawa warunków mieszkaniowych oraz stanu technicznego zasobów gminnych,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne walorów przyrodniczych gminy.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa narodowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami programowymi wykonanymi w gminie

Instrumentem kształtowania polityki przestrzennej gminy, z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z ochrony dziedzictwa kulturalnego, jest „Druga edycja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek” z dnia 24.03.2014 r.

W Studium określono zaktualizowane priorytetowe cele rozwoju strategicznego gminy:

- wzmocnienie funkcji miasta Ozimek jako ośrodka administracji, kultury, przemysłu oraz usług publicznych i rynkowych. Strefą usługową pozostaje historyczna oś kompozycyjna miasta, którą tworzą ciągi ulic: Powstańców Śląskich, Wyzwolenia, Częstochowska;
- rozwój sfery gospodarczej dotyczącej głównie terenów już aktualnie wykorzystywanych dla celów wytwórczych i usługowych, w tym terenów położonych w rejonie Huty Małapanew i Huty Jedlice, a także na terenach nowych pomiędzy Hutą Małapanew i linią kolejową.
- zwiększenie dostępności mieszkań poprzez 2 kierunki działań:
  - *adaptację, rehabilitację, modernizację, przebudowę i rozbudowę istniejących zasobów mieszkaniowych oraz realizację nowych zasobów,
  - *rozwój zabudowy mieszkaniowej, głównie jednorodzinnej w istniejących oraz projektowanych osiedlach;
- w związku z wyczerpaniem rezerw pod nową zabudowę mieszkaniową w granicach miasta, dla rozwoju funkcji mieszkaniowej wskazuje się nowe tereny zlokalizowane m.in. w Antoniewie, Szczedrzyku, Krasiejowie i Groźcu;
- przebudowa i rozbudowa sieci uliczno - drogowej w zakresie:
  - * przebudowy drogi krajowej nr 46 łącznie z budową obejścia wsi Grodziec,
  - * modernizacji drogi wojewódzkiej Nr 463 z kierunkową realizacją obejścia wsi Dylaki,
  - * wskazanie do realizacji następujących nowych odcinków lokalnych dróg gminnych dla poprawy powiązań wewnętrznych miasta i gminy:
    - połączenie drogi krajowej Nr 46 z drogą wojewódzką Nr 463 prowadzone w śladzie „Czemplówki”,
    - połączenie ul. Kolejowej z ul. Dworcową z estakadą nad torami kolejowymi,
    - przedłużenie ul. Waryńskiego do ul. Robotniczej,
    - połączenie ul. Sportowej z ul. Częstochowską i dalej do ul. Wyzwolenia,
    - połączenie ul. Klasztornej z ul. Zamoście (Droga Kościelna),

- modernizacji istniejących dróg i ulic głównie dla obsługi nowych terenów zabudowy,
- obsługa gminy Ozimek rozdzielczą siecią kanalizacyjną z doprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Antoniewie;
- objęcie ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie zabytków obiektów zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków oraz zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków.
- objęcie ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie przyrody terenów o udokumentowanych wysokich walorach środowiska przyrodniczego, a z mocy ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o walorach warunkujących funkcjonowanie środowiska w ciągłym przestrzennie systemie ekologicznym gminy.

Dla następujących miejscowości gminy zostały opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- uchwała nr XXIV/232/12 Rady Miejskiej w Ozimku z 29.10.2012 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Biestrzynnik (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 11.12.2012, poz. 1752),
- uchwała nr XLIV/420/10 Rady Miejskiej w Ozimku z 26.04.2010 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Dylaki (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 11.06.2010, poz. 851),
- uchwała nr XLII/400/10 Rady Miejskiej w Ozimku z 22.02.2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Parku Triasowego DINOPARK w Krasiejowie (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 12.03.2010, poz. 431),
- uchwała nr XXXIV/313/13 Rady Miejskiej w Ozimku z 23.09.2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ozimek – Schodnia Nowa, części wsi Antoniów, po wschodniej i zachodniej stronie ul. Powstańców Śląskich do skrzyżowania z ul. Dylakowską (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 11.10.2013, poz. 2172),
- uchwała nr XXXII/293/13 Rady Miejskiej w Ozimku z 27.05.2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ozimek – Schodnia Stara oraz części wsi Antoniów po wschodniej i zachodniej stronie ul. Powstańców Śląskich do skrzyżowania z ul. Dylakowską (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 11.06.2013, poz. 1380),
- uchwała nr XLIII/408/10 Rady Miejskiej w Ozimku z 29.03.2010 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ozimek – Schodnia Stara oraz części wsi Antoniów po wschodniej i zachodniej stronie ul. Powstańców Śląskich do skrzyżowania z ul. Dylakowską, dla obszaru obejmującego działki nr 370/10, 370/15, 370/16 i części działki nr 390/1 (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 23.03.2010, poz. 593),
- uchwała nr XXV/221/08 Rady Miejskiej w Ozimku z 29.09.2008 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta Ozimek – Schodnia Nowa, części wsi Antoniów, po wschodniej i zachodniej stronie ul. Powstańców Śląskich do skrzyżowania z ul. Dylakowską (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 25.11.2008, poz. 2088),
- uchwała nr XXIII/150/16 Rady Miejskiej w Ozimku z 23.05.2016 r w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Jedlicach (Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 14.06.2016, poz. 1300),
- uchwała nr XXXIV/312/13 Rady Miejskiej w Ozimku z 23.09.2013 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szczedrzyk i Pustków (część obrębu Szczedrzyk i Schodnia) Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 11.10.2013, poz. 2171),
- uchwała nr XII/120/11 Rady Miejskiej w Ozimku z 24.10.2011 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szczedrzyk i Pustków (część

obrębu Szczedrzyk i Schodnia) Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 7.12.2011, poz. 1652),
- uchwała nr XXXI/289/09 Rady Miejskiej w Ozimku z 27.02.2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Szczedrzyk i Pustków (część obrębu Szczedrzyk i Pustków) Dziennik Urzędowy Województwa Opolskiego z 10.04.2009, poz. 446.

Ponadto dla wsi Grodziec jest aktualnie opracowywany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w oparciu o uchwałę nr XVII/135/08 Rady Miejskiej w Ozimku z dn. 21.01.2008 r.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Zarys historii gminy

Zarys historii gminy, obejmujący obecne miasto Ozimek wraz z 12 sołectwami został szczegółowo przedstawiony w Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2013 – 2016, dlatego nie jest konieczne jego omawianie w obecnym programie.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe to ogół dorobku społeczeństwa w zakresie nauki, sztuki, architektury, oświaty, techniki, wytworzonego w trakcie jego historycznego rozwoju i przekazywanego z pokolenia na pokolenie. Składa się nań zasób rzeczy nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nim wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, mającymi znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego, dowodzenia prawd i upamiętniania wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i wspólnoty cywilizacyjnej.

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, jak również dorobek naszych czasów. Najczęściej utożsamiane jest z architekturą i sztuką, jednak formy gospodarowania (np. sposoby uprawy roli), obyczaje towarzyskie, kulinaria i wiele innych przejawów życia i rozwoju społeczności stanowią również elementy dziedzictwa kulturowego.

Ze względu na szczególną wagę przypisywaną ochronie dziedzictwa kulturowego, uzyskała ona swoje umocowanie prawne, mające odzwierciedlenie również w regulacjach dotyczących opracowywania dokumentów z zakresu planowania przestrzennego. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 10 stanowi, że w studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w studium uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia,
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- 3) parków kulturowych.

Do zabytków nieruchomych, zgodnie z art. 6 ustawy o ochronie zabytków, zalicza się w szczególności:

- krajobrazy kulturowe,
- układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane,
- dzieła architektury i budownictwa,
- dzieła budownictwa obronnego,

- obiekty techniki, a zwłaszcza kopalnie, huty, elektrownie i inne zakłady przemysłowe,
- cmentarze,
- parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni,
- miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Do zabytków archeologicznych, zalicza się: pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska i kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Na terenie gminy Ozimek znajdują się znaczny zespół zabytków nieruchomych, liczący łącznie 557 obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, w tym 10 obiektów, które są wpisane równocześnie do Rejestru Zabytków województwa opolskiego.

5.2.4. Zabytki ruchome

Na terenie gminy Ozimek znajduje się 5 obiektów ruchomych, z których 3 jest wpisanych do Rejestru Zabytków Ruchomych województwa opolskiego.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Na terenie gminy Ozimek znajduje się 37 stanowisk archeologicznych, w tym żadne stanowisko nie jest wpisane do Rejestru Zabytków Archeologicznych województwa opolskiego

5.2.6. Zabytki techniki

Na terenie gminy Ozimek znajduje się 15 obiektów, stanowiących nieruchome zabytki techniki, w tym 2 obiekty które są równocześnie w Rejestrze Zabytków województwa opolskiego. Brak jest natomiast zabytków ruchomych techniki.

5.2.7. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej

Na terenie gminy Ozimek znajduje się 12 zabytkowych układów zieleni kształtowanej, w tym dwa obiekty znajdujące się równocześnie w Rejestrze Zabytków województwa opolskiego.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do Rejestru Zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków (Dz. U. 2011 nr 113 poz. 661). Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnego pozwolenia polskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27.07.2011 w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych

precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania. Rozporządzenie określa tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek i pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, robót budowlanych w otoczeniu zabytku, badań archeologicznych, poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych w zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Rozporządzenie ponadto określa wymagane kwalifikacje jakie powinny posiadać osoby uprawnione do prowadzenia prac konserwatorskich badań architektonicznych lub archeologicznych, dodatkowe wymagania, jakie powinny spełniać osoby kierujące robotami budowlanymi, sposób potwierdzania posiadanych kwalifikacji i dodatkowych wymagań, standardy dotyczące dokumentacji prowadzonych prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych.

W obrębie gminy Ozimek znajduje się 5 obiektów architektury i budownictwa wpisanych do Rejestru Zabytków:

1. Jedlice – dwór „Beatka” w zespole huty szkła, 1780 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1144/66 z dnia 12.01.1966 r.
2. A. Jedlice – pozostałość osiedla hutniczego – zespół 4 domów robotniczych, 1775 r. - wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.
2. B. Jedlice – pozostałość dawnej huty szkła – budynek huty ob. magazyn, 1805 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.
3. Ozimek – kościół ewangelicko-augsburski, 1874 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1144/66 z 1.03.1966 r.
4. Krasiejów – kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Małgorzaty, 1911-1919 r. - wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. Ks. A. t. I 52/2007 z dnia 18.05. 2007 r.
5. Grodziec – kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Wojciecha, 1891 r. – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 88/2009.

W Rejestrze Zabytków znajdują się również 2 zabytki techniki:

1. Ozimek, ul. Hutnicza - Gmina Ozimek - most wiszący nad rzeką Mała Panew – wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1940/69 z 30.01.1969 r.
2. Jedlice - kanał roboczy nawadniający - wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z 7. 12.1970 r.

W Rejestrze Zabytków Ruchomych znajdują się także 3 zabytki ruchome:

1. Ozimek – Huta Małapanew – 2 obrazy w budynku administracji - wpisane do Rejestru Zabytków pod poz. Ks.B.t.V-733/1-2/82 z 30.08.1982 r.
2. Grodziec – wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Wojciecha - wpisane do Rejestru Zabytków pod poz. Ks.B.t.V-731/1-6/82 z 30.08.1982 r.
3. Krasiejów - wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Małgorzaty - wpisane do Rejestru Zabytków pod poz. Ks.B.t.V-731/1-6/82 z 30.08.1982 r.

Ponadto w Rejestrze Zabytków znajdują się 2 zabytkowe układy zieleni kształtowanej:

1. Jedlice – pozostałość osiedla hutniczego – okrągły plac ze studnią i starymi klonami, pocz. XIX w., wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 1948/70 z dnia 7.12.1970 r.

2. Krasiejów – zbiorowa mogiła powstańców śląskich z 1921 r. - cmentarz parafialny rzymskokatolicki, wpisany do Rejestru Zabytków pod poz. 260/90 z 12.07.1990 r.

5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

Zgodnie z art. 21 z ustawy z dnia 23.07.2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków „ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”. Ewidencją zostają objęte zespoły o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych. Obowiązek prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków nieruchomości spoczywa na wójcie gminy (art. 22 pkt. 4 ustawy z dn. 23.7.2003 r.).

Gmina Ozimek posiada Ewidencję, która zgodnie z wymogami jest zbiorem kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych równocześnie w wojewódzką ewidencją zabytków. Gminna Ewidencja nie jest dokumentem zamkniętym, winna być uzupełniana i weryfikowana. Jej zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Na terenie gminy Ewidencją objęto 557 obiektów zabytkowych.

ZABYTKI MIASTA OZIMEK

1. Dawny kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. św. Jana Chrzciciela, ob. kaplica p.w. św. Floriana - ul. Powstańców Śląskich w Schodni
2. Kościół ewangelicko - augsburski – ul. Schinkla
3. Cmentarz ewangelicko-augsburski i katolicki – ul. Cmentarna
4. Dawny cmentarz ewangelicko-katolicki, ob. park pocmentarny – ul. Wyzwolenia
5. Kapliczka - ul. Robotnicza, koło nr 8
6. Huta Małapanew - budynek produkcyjny metali kolorowych – ul. Kolejowa 1
7. Huta Małapanew - hala oczyszczalni - ul. Kolejowa 1
8. Żeliwny most wiszący – ul. Hutnicza
9. Stacja kolejowa PKP – ul. Kolejowa
10. Dawna kolejowa wodociągowa wieża ciśnień, ob. dom mieszkalny – Dworcowa 5
11. Dawna szkoła – ul. Częstochowska 15 A-B
12. Szkoła - ul. Daniecka 12 A
13. Huta Małapanew - dawna przepompownia – ul. Kolejowa 1
14. ul. Brzeziny 17 - dom mieszkalno-gospodarczy
15. ul. Brzeziny 18 - dom
16. ul. Brzeziny 26 - dom
17. ul. Brzeziny 27 - dom
18. ul. Cmentarna 1 – dom
19. ul. Cmentarna 5 – dom
20. ul. Cmentarna 7 – dom
21. ul. Częstochowska 3 – dom wielorodzinny i budynek gospodarczy
22. ul. Częstochowska 4 – dom
23. ul. Częstochowska 5 – dom wielorodzinny
24. ul. Częstochowska 7 – dom wielorodzinny
25. ul. Częstochowska 9 – dom wielorodzinny i budynek gospodarczy
26. ul. Częstochowska 11 – dom wielorodzinny

27. ul, Częstochowska 13 – dom wielorodzinny
28. ul, Częstochowska 17 – dom
29. ul. Częstochowska 21 – dom wielorodzinny
30. ul. Częstochowska 23 – dom wielorodzinny
31. ul. Częstochowska 25 – dom wielorodzinny
32. ul. Daniecka 5 – dom
33. ul. Daniecka 10 – dawna gospoda, ob. dom mieszkalny
34. ul. Daniecka 12 – dom z oficyną
35. ul. Daniecka 14 – dom i budynek gospodarczy
36. ul. Dworcowa 2 – dawna masarnia, sklep i mieszkanie
37. ul. Dworcowa 4 – dom
38. ul. Dworcowa 6 – dom
39. ul. Kolejowa 3 – dom wielorodzinny i budynek gospodarczy
40. ul. Leśna 2 – dom i budynek gospodarczy
41. ul. Mickiewicza 1 – dom i budynki gospodarcze
42. ul. Mickiewicza 5 – dom i budynki gospodarcze
43. ul. Mickiewicza 2, 4, 6, 8 – domy kolonii robotniczej
44. ul. Mickiewicza 10 – dom
45. ul. Opolska 2,4,10,12 – domy kolonii robotniczej
46. ul. Robotnicza 1 – dom i budynek gospodarczy
47. ul. Robotnicza 5 – dom
48. ul. Robotnicza 9 – dom i budynek gospodarczy
49. ul. Robotnicza 8 – dom w zagrodzie
50. ul. Robotnicza 13 – dom
51. ul. Robotnicza 17 – dom
52. ul. Robotnicza 35 – dom
53. ul. Robotnicza 37 – dom
54. ul. Robotnicza 39 – dom
55. ul. Robotnicza 41 – dom
56. ul. Robotnicza 43, 43 A – dom
57. ul. Robotnicza 45, 47 – dom
58. ul. Robotnicza 49, 51 – dom
59. ul. Robotnicza 53, 55 – dom
60. ul. Robotnicza 57 – dom
61. ul. Robotnicza 59 – dom
62. ul. Robotnicza 61, 63 – dom
63. ul. Robotnicza 65, 67 – dom
64. ul. Robotnicza 69, 71 – dom
65. ul. Robotnicza 73 - dom
66. ul. Waryńskiego 14, 16 - dom
67. ul. Waryńskiego 15, 17 – dom
68. ul. Wyzwolenia 7 – dom wielorodzinny
69. ul. Wyzwolenia 8 – dom
70. ul. Wyzwolenia 8 A – dom
71. ul. Wyzwolenia 10 – dom
72. ul. Wyzwolenia 12 – dom
73. ul. Wyzwolenia 17 – dom mieszkalny
74. ul. Wyzwolenia 20 – dom
75. ul. Wyzwolenia 21 – dom
76. ul. Wyzwolenia 22 – gospoda z salą
77. ul. Wyzwolenia 24 – dom i budynki gospodarcze

- 78. ul. Wyzwolenia 28 – dom
- 79. ul. Wyzwolenia 29 – dom
- 80. ul. Wyzwolenia 30 – dom
- 81. ul. Wyzwolenia 31 – dom
- 82. ul. Wyzwolenia 33 – dom
- 83. ul. Wyzwolenia 34 – dom
- 84. ul. Wyzwolenia 36 – dom
- 85. ul. Wyzwolenia 40 – dom i budynki gospodarcze
- 86. ul. Wyzwolenia 41 „
- 87. ul. Wyzwolenia 43 „
- 88. ul. Wyzwolenia 44 – dawna piekarnia i dom mieszkalny
- 89. ul. Wyzwolenia 50 – dom mieszkalno-gospodarczy
- 90. ul. Wyzwolenia 54 – dom w zagrodzie
- 91. ul. Wyzwolenia 56 – dom i stodołę z wędzarnią
- 92. ul. Wyzwolenia 57 – dom
- 93. ul. Wyzwolenia 58 – dom i budynek gospodarczy
- 94. ul. Wyzwolenia 61 – dom
- 95. ul. Wyzwolenia 62 – dom
- 96. ul. Wyzwolenia 67 – dom
- 97. ul. Wyzwolenia 69 – dom i budynki gospodarcze
- 98. ul. Wyzwolenia koło nr 59 – krzyż przydrożny

ZABYTKI WSI ANTONIÓW

- 99. Kapliczka przydrożna – ul. Dylakowska, koło nr 9
- 100. Kapliczka przydrożna – ul. Powstańców Śląskich, koło nr 64
- 101. Dawna gospoda – ul. Powstańców Śląskich 75
- 102. Most drogowy – ul. Dylakowska
- 103. ul. Danysza 4, 6 – dom
- 104. ul. Danysza 7 – dom i budynek gospodarczy
- 105. ul. Danysza 8 – dom
- 106. ul. Danysza 9 – dom
- 107. ul. Danysza 11 – dom
- 108. ul. Danysza 12 – dom
- 109. ul. Danysza 13 – dom
- 110. ul. Danysza 15 – dom
- 111. ul. Danysza 19 – dom
- 112. ul. Danysza 23 – dom
- 113. ul. Dylakowska 3 – dom i budynek gospodarczy
- 114. ul. Dylakowska 6 – dom mieszkalno - gospodarczy
- 115. ul. Dylakowska 7 – dom
- 116. ul. Dylakowska 9 – dom i budynek gospodarczy
- 117. ul. Dylakowska 12 - leśniczówka
- 118. ul. Dylakowska 12 – stodoła przy leśniczówce
- 119. ul. Dylakowska 16 – dom
- 120. ul. Dylakowska 18 – dom
- 121. ul. Dylakowska 19 – dom i stodoła
- 122. ul. Dylakowska 20 – dom
- 123. ul. Leśna 1 – dom i budynek gospodarczy
- 124. ul. Powstańców Śląskich 21 – dom i stodoła
- 125. ul. Powstańców Śląskich 51 – dom mieszkalno-gospodarczy

- 126. ul. Powstańców Śląskich 60 – dom
- 127. ul. Powstańców Śląskich 61 – dom i budynek gospodarczy
- 128. ul. Powstańców Śląskich 64 – dom
- 129. ul. Powstańców Śląskich 92, 94 – domy
- 130. ul. Powstańców Śląskich 96 – dom-wycug
- 131. ul. Powstańców Śląskich 100 – dom
- 132. ul. Powstańców Śląskich 106 – dom
- 133. ul. Powstańców Śląskich 110 – dom
- 134. ul. Powstańców Śląskich 114 – dom
- 135. ul. Powstańców Śląskich 124 – dom
- 136. ul. Powstańców Śląskich 128 – dom
- 137. ul. Powstańców Śląskich 148 – dom
- 138. ul. Sosnowa 10 – dom i budynek gospodarczy

ZABYTKI WSI BIESTRZYNNIK

- 139. Dwór w zespole parkowym – ul. Poliwoda 18
- 140. Park dworski – ul. Paliwoda
- 141. Stajnia i wozownia dworska – ul. Poliwoda 18
- 142. Wylęgarnia ryb w zespole dworskim – ul. Poliwoda
- 143. Kapliczka-dzwonnica - ul. Ozimska / Jacka, koło nr 1
- 144. Kapliczka przydrożna - ul. Michalońska, koło nr 5
- 145. Kapliczka przydrożna - ul. Poliwoda
- 146. Kapliczka przy dworze – ul. Paliwoda, koło nr 18
- 147. Cmentarz komunalny – ul. Cmentarna
- 148. Pomnik ku czci mieszkańców poległych w czasie I i II wojny światowej –
ul. Cmentarna
- 149. Dawna gospoda – ul. Ozimska 14
- 150. Remiza strażacka - ul. Ozimska, koło nr 20
- 151. Zespół młyna wodnego - ul. Cmentarna 8
- 152. Most drogowy - ul. Ozimska
- 153. ul. Cmentarna 10 – dom i stodoła
- 154. ul. Dobrodzieńska 2 - dom
- 155. ul. Dobrodzieńska 6 - dom
- 156. ul. Dobrodzieńska 7 - dom i budynek gospodarczy
- 157. ul. Dobrodzieńska 8 - dom i budynek gospodarczy
- 158. ul. Dobrodzieńska 9 - dom i stodoła
- 159. ul. Dobrodzieńska 19 - dom i budynek gospodarczy
- 160. ul. Dylakowska 22 - dom
- 161. ul. Dylakowska 24 - dom
- 162. ul. Dylakowska 32 - dom i budynek mieszkalno-gospodarczy
- 163. ul. Jacka 1 A - dom
- 164. ul. Jacka 2 - dom i stodoła
- 165. ul. Jacka 3 - dom mieszkalno-gospodarczy
- 166. ul. Leśna 1 - dom
- 167. ul. Leśna 6 – dawna leśniczówka w zagrodzie
- 168. ul. 1 Maja 14 - dom
- 169. ul. Michalońska 1 - dom
- 170. ul. Michalońska 4 - dom i chlew
- 171. ul. Michalońska 8 - dom
- 172. ul. Ozimska 2 - dom

- 173. ul. Ozimska 13 – dom w zagrodzie
- 174. ul. Ozimska 15 - stodoła
- 175. ul. Ozimska 17 – dawna masarnia
- 176. ul. Ozimska 19 – dawna piekarnia i stodoła
- 177. ul. Ozimska 21 – dom
- 178. ul. Ozimska 29 – dom w zagrodzie
- 179. ul. Ozimska 30 – chałupa
- 180. ul. Poliwoda 12 – dom
- 181. ul. Poliwoda 14 – dom
- 182. ul. Polna 2 - dom i budynek gospodarczy
- 183. ul. Polna 14 - dom
- 184. ul. Polna 15 - dom mieszkalno-gospodarczy i stodoła
- 185. ul. Polna 17 – dom
- 186. ul. Polna 19 – stodoła

ZABYTKI WSI CHOBIE

- 187. Kapliczka przydrożna – ul. Wiejska, koło nr 33
- 188. Dawna szkoła z budynkiem gospodarczym – ul. Wiejska 41
- 189. ul. Kuziory 8 – dom i budynek gospodarczy
- 190. ul. Kuziory 10 – dom i budynek gospodarczy
- 191. ul. Kuziory 14 – dom
- 192. ul. Kuziory 28 – dom w zagrodzie
- 193. ul. Kuziory 30 – dom w zagrodzie
- 194. ul. Wiejska 19 – dom
- 195. ul. Wiejska 24 – dom
- 196. ul. Wiejska 29 – dom
- 197. ul. Wiejska 30 – dom
- 198. ul. Wiejska 36 – dom i budynek gospodarczy
- 199. ul. Wiejska 46 – dom
- 200. ul. Wrzosowa 6 – dom i budynek gospodarczy
- 201. ul. Wrzosowa 10 – dom

ZABYTKI WSI DYLAKI

- 202. Kościół parafialny p.w. św. Antoniego – ul. Ozimska
- 203. Plebania – ul. Ozimska 56
- 204. Kapliczka przydrożna – ul. Ozimska, koło nr 35
- 205. Kapliczka przydrożna – ul. Szkolna, koło nr 4
- 206. Kapliczka przydrożna - ul. Poliwodzka, koło nr 1
- 207. Dawna szkoła i stodoła – ul. Szkolna 3
- 208. Dawna gospoda – ul. Ozimska 50
- 209. Dawna gospoda z salą i budynkami gospodarczymi – ul. Ozimska 55
- 210. Dawny zajazd – ul. Ozimska 57
- 211. Remiza strażacka – ul. Turawska, koło nr 1A
- 212. Zespół młyna wodnego – ul. Szkolna 6
- 213. ul. Biestrzyńska 2 – dom
- 214. ul. Biestrzyńska 4 – dom
- 215. ul. Biestrzyńska 5 – dom i stodoła
- 216. ul. Biestrzyńska 6 – dom
- 217. ul. Biestrzyńska 8 – dom

218. ul. Biestrzyńska 11 – dom i stodoła
219. ul. Fabryczna 8 – dom
220. ul. Fabryczna 10 – dom
221. ul. Jakuba 2 – dom
222. ul. Jakuba 4 – dom
223. ul. Jeziorna 3 – dom
224. ul. Jeziorna 16 - dom w zagrodzie
225. ul. Ozimska 11 – dom
226. ul. Ozimska 13 – dom mieszkalno-gospodarczy
227. ul. Ozimska 14 – dom
228. ul. Ozimska 17 – dom
229. ul. Ozimska 24 – dom mieszkalno-gospodarczy
230. ul. Ozimska 25 – dom
231. ul. Ozimska 29 – dom
232. ul. Ozimska 30 – dom mieszkalno-gospodarczy
233. ul. Ozimska 31 – dom
234. ul. Ozimska 33 – dom mieszkalno-gospodarczy i stodoła
235. ul. Ozimska 38 – dom
236. ul. Ozimska 41 – dom mieszkalno-gospodarczy
237. ul. Ozimska 43 – dom
238. ul. Ozimska 46 – dom
239. ul. Ozimska 47 – dom
240. ul. Ozimska 53 – dom
241. ul. Ozimska 54 – dom, ob. budynek biurowy
242. ul. Polna 2 – dom
243. ul. Polna 4 – dom
244. ul. Szkolna 4 – dom mieszkalno-gospodarczy
245. ul. Szkolna 9 – dom i stodoła
246. ul. Szkolna 24 – dom
247. ul. Turawska 2 – dom i stodoła
248. ul. Turawska 4 – dom
249. ul. Turawska 5 – dom
250. ul. Turawska 7 – dom
251. ul. Turawska 9 – dom

ZABYTKI WSI GRODZIEC

252. Kościół parafialny p.w. M B Częstochowskiej i św. Wojciecha – ul. Częstochowska.
253. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki – ul. Tartaczna
254. Plebania – ul. Częstochowska 136
255. Dom parafialny i budynek gospodarczy – ul. Klasztorna 36
256. Szkoła – ul. Tartaczna 1
257. Młyn elektryczny – ul. Tartaczna 27 (daw. nr 13)
258. Dawna gospoda – ul. Częstochowska 161
259. ul. Częstochowska 31 – dom i stodoła
260. ul. Częstochowska 33 – dom
261. ul. Częstochowska 39 – dom
262. ul. Częstochowska 45, 47 – dom i budynek gospodarczy
263. ul. Częstochowska 52 – dom
264. ul. Częstochowska 54, 56 – dom
265. ul. Częstochowska 55 – dom

266. ul. Częstochowska 63 – dom
267. ul. Częstochowska 69, 71 – dom
268. ul. Częstochowska 73 – dom
269. ul. Częstochowska 79, 81 – dom
270. ul. Częstochowska 91 – dom
271. ul. Częstochowska 93 – dom
272. ul. Częstochowska 95, 97 – dom
273. ul. Częstochowska 98 – dom
274. ul. Częstochowska 99 – dom
275. ul. Częstochowska 103, 103 A – dom
276. ul. Częstochowska 105 – dom
277. ul. Częstochowska 111 – dom
278. ul. Częstochowska 113 – stodoła
279. ul. Częstochowska 114 – dom
280. ul. Częstochowska 115 – dom
281. ul. Częstochowska 117 – sklep i poczta
282. ul. Częstochowska 121 – dom
283. ul. Częstochowska 124 – dom
284. ul. Częstochowska 125 – dawna piekarnia, sklep i mieszkanie
285. ul. Częstochowska 126 – dom
286. ul. Częstochowska 129, 131 – dom
287. ul. Częstochowska 132 – dom
288. ul. Częstochowska 135 – dom
289. ul. Częstochowska 142, 144 – dom i budynek gospodarczy
290. ul. Częstochowska 148 – dom
291. ul. Częstochowska 151 – dom
292. ul. Częstochowska 153 – dom
293. ul. Częstochowska 154, 156 – dom
294. ul. Częstochowska 157 – dom
295. ul. Częstochowska 158 – dom
296. ul. Częstochowska 163 – dom
297. ul. Częstochowska 165 – dom
298. ul. Częstochowska 174 – dom
299. ul. Częstochowska 173, 175 – dom
300. ul. Częstochowska 177 – dom
301. ul. Częstochowska 178 – dom
302. ul. Częstochowska 182 – dom
303. ul. Częstochowska 183, 185 – dom
304. ul. Częstochowska 188 – dom mieszkalno-gospodarczy
305. ul. Częstochowska 189, 191 – dom
306. ul. Częstochowska 195 – dom
307. ul. Częstochowska 197 – dom
308. ul. Częstochowska 206 – dom
309. ul. Częstochowska 210 – dom
310. ul. Częstochowska 222 – dom
311. ul. Częstochowska 234 – dom
312. ul. Częstochowska 236 – dom
313. ul. Częstochowska 240 – dom
314. ul. Leśna 4, 6 – dom
315. ul. Leśna 8, 10 - dom
316. ul. Leśna 12, 14 - dom

- 317. ul. Tartaczna 4 – dom i budynek gospodarczy (daw. nr 2)
- 318. ul. Tartaczna 17 – dom (daw. nr 3)
- 319. ul. Tartaczna 23 – dom (daw. nr 11)
- 320. ul. Tartaczna 27 – dom młynarza (daw. nr 13)
- 321. ul. Tartaczna 34 – dawny budynek biurowy tartaku
- 322. ul. Częstochowska – pas zadrzewień wzdłuż ciek w wodnego (Białka)

ZABYTKI WSI JEDLICE

- 323. Dworek „Beatka” – ul. Feniks 9
- 324. Budynek gospodarczy w zespole dworka „Beatka” – ul. Feniks 9
- 325. ul. Feniks 2 – dom i budynek gospodarczy
- 326. ul. Feniks 6 – dom wielorodzinny
- 327. ul. Feniks 7 – dom
- 328. ul. Feniks 8 – dom
- 329. ul. Feniks 10 – dom
- 330. ul. Feniks – pozostałość dawnego osiedla hutniczego – okrągły plac ze studnią i starymi klonami
- 331. Huta szkła „Jedlice” – budynek dyrekcji – ul. Feniks
- 332. Huta szkła „Jedlice” – budynek magazynu głównego i warsztatów mechanicznych – ul. Feniks
- 333. Huta szkła „Jedlice” – budynek warsztatowy i garaże – ul. Feniks
- 334. Huta szkła „Jedlice” – kanał roboczy nawadniający – ul. Feniks

ZABYTKI WSI KRASIEJÓW

- 335. Kościół parafialny p.w. św. Małgorzaty – ul. Sporacka
- 336. Plebania i budynek gospodarczy – ul. Sporacka 14
- 337. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki – ul. Brzeziny
- 338. Zbiorowa mogiła powstańców śląskich – cmentarz parafialny – ul. Brzeziny
- 339. Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym – ul. Brzeziny
- 340. Kapliczka przydrożna – ul. Senfta, koło nr 2
- 341. Kapliczka przydrożna – ul. Dolna, koło nr 17
- 342. Krzyż przydrożny – ul. Piaskowa, koło nr 1
- 343. Dawny dom rządcy – ul. Młyńska 12
- 344. Dawna oficyna – ul. Młyńska 10
- 345. Dawna gospoda i budynek gospodarczy – ul. Sporacka 17
- 346. Dawna gospoda – ul. Sporacka 30
- 347. Dawna szkoła, ob. Muzeum – ul. Sporacka 19
- 348. Stacja kolejowa PKP – ul. Sporacka 35 A
- 349. Budynek gospodarczy przy stacji kolejowej PKP – ul. Sporacka 35 A
- 350. Dom w zespole stacji kolejowej PKP – ul. Sporacka 35
- 351. Most drogowy – ul. Sporacka
- 352. Dawny młyn wodny – ul. Młyńska
- 353. ul. Brzeziny 2 – dom z kuźnią
- 354. ul. Brzeziny 3 – dom
- 355. ul. Brzeziny 9 – dom
- 356. ul. Brzeziny 21 – dom
- 357. ul. Brzozowa 8 – dom i budynek gospodarczy
- 358. ul. Cegielniana 25 – dom i budynek gospodarczy
- 359. ul. Krótka 1 – dom

- 360. ul. Kolejowa 1 – dawna rzeźnia i dom mieszkalny
- 361. ul. Młyńska 3 – budynek gospodarczy
- 362. ul. Senfta 1 - dom
- 363. ul. Sporacka 5 – dom i budynek gospodarczy
- 364. ul. Sporacka 7 – dom w zagrodzie
- 365. ul. Sporacka 9 – dom
- 366. ul. Sporacka 18 – dom
- 367. ul. Sporacka 21 – dom mieszkalno-gospodarczy
- 368. ul. Sporacka 22 – dom
- 369. ul. Sporacka 23 – dom i budynek gospodarczy z wędzarnią
- 370. ul. Sporacka 24 – dom mieszkalno-gospodarczy
- 371. ul. Sporacka 27 – dom
- 372. ul. Sporacka 28 – sala przy gospodzie
- 373. ul. Sporacka 31 – dom
- 374. ul. Sporacka 32 – dom
- 375. ul. Sporacka 33 – dom
- 376. ul. Sporacka 34 – dom
- 377. ul. Sporacka 38 – dom
- 378. ul. Sporacka 70 – dom i stodoła
- 379. ul. Sporacka 80 – leśniczówka i stodoła

ZABYTKI WSI KRZYŻOWA DOLINA

- 380. Kapliczka-dzwonnica – ul. Powstańców Śląskich, koło nr 21
- 381. Dawna szkoła i stodoła – ul. Powstańców Śląskich 29
- 382. Dawna gospoda i budynek gospodarczy - ul. Opolska 2
- 383. ul. Opolska 17 – dom-wycug
- 384. ul. Opolska 27 – leśniczówka i stodoła
- 385. ul. Opolska 42 – dom i budynek gospodarczy
- 386. ul. Opolska 50 – dom
- 387. ul. Opolska 62 – dom
- 388. ul. Powstańców Śląskich 9 – dom
- 389. ul. Powstańców Śląskich 18 – dom i budynek gospodarczy
- 390. ul. Powstańców Śląskich 20 – dom i budynek gospodarczy
- 391. ul. Powstańców Śląskich 22 – dom i budynek gospodarczy
- 392. ul. Poprzeczna 1 – dom
- 393. ul. Poprzeczna 9 – dom
- 394. ul. Poprzeczna 13 – dom
- 395. ul. Sporacka 6 – dom i budynek gospodarczy

ZABYTKI WSI MNICHUS

- 396. Dawna szkoła – ul. Leśna 8
- 397. ul. Leśna 10 – dom
- 398. ul. Leśna 13 – dom
- 399. ul. Leśna 15 – dom
- 400. ul. Leśna 16 – dom
- 401. ul. Leśna 17 – dom
- 402. ul. Leśna 22 – dom
- 403. ul. Leśna 24, 24 A – dom
- 404. ul. Leśna 28 – dom i budynek gospodarczy

- 405. ul. Leśna 31 – dom
- 406. ul. Leśna 33 – dom i budynek gospodarczy
- 407. ul. Leśna 36 – dom i budynek gospodarczy
- 408. ul. Leśna 41 – dom i budynek gospodarczy

ZABYTKI WSI NOWA SCHODNIA

- 409. ul. Ogrodowa 6 – dom
- 410. ul. Ogrodowa 9 – dom i budynek gospodarczy
- 411. ul. Opolska 4 – dom
- 412. ul. Opolska 6 – dom

ZABYTKI WSI PUSTKÓW

- 413. Kapliczka przydrożna – ul. Ozimska, koło nr 29
- 414. Kapliczka przydrożna – ul. Zielona, koło nr 2
- 415. Dawna szkoła – ul. Ozimska 11 i 11 A
- 416. ul. Boczna 3 – dom i budynek gospodarczy
- 417. ul. Leśna 3 – dom i budynek gospodarczy
- 418. ul. Leśna 5 A – dom
- 419. ul. Leśna 6 – dom i budynek gospodarczy
- 420. ul. Leśna 7 – dom
- 421. ul. Leśna 11 – dom w zagrodzie
- 422. ul. Leśna 13 – dom w zagrodzie
- 423. ul. Leśna 15 – dom w zagrodzie
- 424. ul. Ozimska 2 – dom i stodoła
- 425. ul. Ozimska 5 – dom
- 426. ul. Ozimska 14 – dom
- 427. ul. Ozimska 15 – dom
- 428. ul. Ozimska 19 – dom
- 429. ul. Ozimska 20 – dom
- 430. ul. Ozimska 22 – dom i stodoła
- 431. ul. Ozimska 29 – dom i budynek gospodarczy
- 432. ul. Ozimska 31 – dom w zagrodzie
- 433. ul. Polna 1 – dom i budynek gospodarczy
- 434. ul. Powstańców Śląskich 17 – dom w zagrodzie
- 435. ul. Powstańców Śląskich 23 – dom i budynek gospodarczy
- 436. ul. Robotnicza 2 – dom i kuźnia
- 437. ul. Słoneczna 15, 15 A – dom
- 438. ul. Słoneczna 16 – dom
- 439. ul. Słoneczna 18 – dom w zagrodzie
- 440. ul. Zielona 22 – dom i budynek gospodarczy

ZABYTKI WSI SCHODNIA

- 441. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki – ul. Powstańców Śląskich
- 442. Kapliczka przydrożna – ul. Piotra Kuczki, koło nr 3
- 443. Krzyż przydrożny – ul. Powstańców Śląskich, koło nr 7
- 444. Krzyż przydrożny – ul. Powstańców Śląskich, koło nr 24
- 445. Mogiła wojskowa – ul. Opolska / Ks. Piotra Gołęba, koło nr 21
- 446. Dawna szkoła, ob. klub muzyczny i restauracja – ul. Powstańców Śląskich 25

447. Dawna gospoda – ul. Powstańców Śląskich 50
448. Młyn w zagrodzie – ul. Powstańców Śląskich 56
449. ul. Daniecka 2 – dom wielorodzinny
450. ul. Długa 14 – dom w zagrodzie
451. ul. Ks. Gołąba 26 – dom i budynek gospodarczy
452. ul. Krótka 3 – dom
453. ul. Krótka 5 – dom
454. ul. Krótka 7 – dom
455. ul. Krótka 9 – dom
456. ul. Kuczki 5 – dom i budynek gospodarczy
457. ul. Rzeczna 2 – dom i stodoła
458. ul. Rzeczna 4 – dom i budynek gospodarczy
459. ul. Leśna 5 – dom
460. ul. Leśna 7 – dom
461. ul. Opolska 1 – dom i budynek gospodarczy
462. ul. Opolska 15 – dom
463. ul. Opolska 25 – dom
464. ul. Opolska 10 – dom i stodoła
465. ul. Opolska 14 – dom i budynek gospodarczy
466. ul. Opolska 20 – dom
467. ul. Opolska 22 – dom
468. ul. Opolska 26 – dom i budynek gospodarczy
469. ul. Opolska 28 – dom i budynek gospodarczy
470. ul. Opolska 32 – dom
471. ul. Polna 2 – dom i budynek gospodarczy
472. ul. Powstańców Śląskich 7 – dom
473. ul. Powstańców Śląskich 11 – dom
474. ul. Powstańców Śląskich 19 – dom i budynek gospodarczy
475. ul. Powstańców Śląskich 23 – dom
476. ul. Powstańców Śląskich 25/2 – dawny Dom Nauczyciela
477. ul. Powstańców Śląskich 26 – dom i budynek gospodarczy
478. ul. Powstańców Śląskich 28 – dom
479. ul. Powstańców Śląskich 50 A – dom
480. ul. Powstańców Śląskich 52 – dom i budynek gospodarczy
481. ul. Powstańców Śląskich 58 – dom
482. ul. Powstańców Śląskich 61 – dom i budynek gospodarczy
483. ul. Powstańców Śląskich 63 – dom
484. ul. Powstańców Śląskich 64 – dom i stodoła
485. ul. Powstańców Śląskich 65 – dom i budynek gospodarczy
486. ul. Powstańców Śląskich 67 – dom i budynek gospodarczy
487. ul. Powstańców Śląskich 74 – dom i budynek gospodarczy
488. ul. Powstańców Śląskich 76 – dom i budynek gospodarczy
489. ul. Powstańców Śląskich, koło nr 46 – dzwonek umarłych

ZABYTKI WSI SZCZEDRZYK

490. Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja – ul. Opolska
491. Plebania i budynek gospodarczy – Plac 1 Maja 19
492. Cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki – ul. Opolska
493. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki - ul. Cmentarna
494. Klasztor Sióstr Służebniczek NMP i budynek gospodarczy – ul. Klasztorna 2, 2A

495. Kapliczka przydrożna – ul. Jedlicka
496. Kapliczka przydrożna – ul. Ozimska, koło nr 28
497. Krzyż przydrożny – Plac 1 Maja, koło nr 1
499. Krzyż przydrożny – ul. Rybacka, koło nr 1
499. Pomnik ku czci mieszkańców poległych w czasie I i II wojny światowej – Plac 1 Maja, koło nr 15
500. Dawna szkoła, ob. Przedszkole – ul. Opolska 1
501. Dawny Dom Nauczyciela, ob. dom mieszkalny – ul. Opolska 1 A
502. Ochotnicza Straż Pożarna – Plac 1 Maja 9 A
503. Dawna gospoda i budynek gospodarczy – ul. Szkolna 11
504. Dawny magazyn zbożowy – ul. Opolska 3
505. ul. Buczka 4 – dom i budynek gospodarczy
506. ul. Buczka 9 – dom
507. ul. Cmentarna 2 – dom
508. ul. Daniecka 1 – dom
509. ul. Daniecka 3 – dom i stodoła
510. ul. Daniecka 7 - dom i budynek gospodarczy
511. ul. Klasztorna 1 – dom
512. Plac 1 Maja 1 – dom i kuźnia
513. Plac 1 Maja 2 – dom
514. Plac 1 Maja 3 – dom
515. Plac 1 Maja 7 – dom i budynek gospodarczy
516. Plac 1 Maja 8 – dom
517. Plac 1 Maja 17 – dom
518. Plac 1 Maja 18, 20 – dom, ob. bank i mieszkanie
519. ul. Ogrodowa 1 – budynek gospodarczy
520. ul. Ogrodowa 2 – dom
521. ul. Ogrodowa 5 – dom
522. ul. Ogrodowa 6 – dom
523. ul. Ogrodowa 8 – dom
524. ul. Ogrodowa 9 - dom
525. ul. Ogrodowa 19 – dom
526. ul. Ogrodowa 21 - dom
527. ul. Ogrodowa 23 - dom
528. ul. Opolska 6 – dom
529. ul. Opolska 12 – dom i budynek mieszkalno-gospodarczy
530. ul. Opolska 15 – dom
531. ul. Opolska 26 – dom i budynek mieszkalno-gospodarczy
532. ul. Ozimska 8 - dom
533. ul. Ozimska 15 – dom
534. ul. Ozimska 20 – dom
535. ul. Ozimska 21 – dom
536. ul. Ozimska 22 – dom i budynek gospodarczy
537. ul. Ozimska 23 – dom
538. ul. Ozimska 25 – dom mieszkalno-gospodarczy
539. ul. Ozimska 26 – dom
540. ul. Ozimska 30 – dom i budynek gospodarczy
541. ul. Ozimska 31 – dom
542. ul. Powstańców Śląskich 2 – dom
543. ul. Powstańców Śląskich 15 – dom w zagrodzie
544. ul. Robotnicza 1 - dom

- 545. ul. Robotnicza 2 – dom i budynek gospodarczy
- 546. ul. Robotnicza 4 – dom
- 547. ul. Robotnicza 5 – dom
- 548. ul. Rybacka 3 - dom w zagrodzie
- 549. ul. Rybacka 4 A – dom w zagrodzie
- 550. ul. Rybacka 5 - dom mieszkalno-gospodarczy
- 551. ul. Rybacka 8 – dom i budynek gospodarczy
- 552. ul. Szkolna 1 - dom
- 553. ul. Szkolna 7 – dom
- 554. ul. Szkolna 17 - dom
- 555. ul. Wyzwolenia 1 - dom i budynek gospodarczy
- 556. ul. Wyzwolenia 6 – dom i kuźnia
- 557. ul. Wyzwolenia 11 – dom i budynek mieszkalno-gospodarczy.

5.4.1. Obiekty do wykreślenia z Gminnej Ewidencji Zabytków

W związku z tym, iż na terenie Gminy Ozimek 4 zabytki architektury i budownictwa, ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków w 2015 r., już nie istnieją lub są przebudowane z utratą zabytkowych cech pierwotnych, wystąpiono z wnioskami o ich wykreślenie z Ewidencji. Po akceptacji przez Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, obiekty te zostaną wykreślone z Gminnej Ewidencji Zabytków. Są to:

- Ozimek, ul. Wyzwolenia 36 – dom
- Grodziec, ul. Częstochowska 157 – dom
- Nowa Schodnia, ul. Ogrodowa 6 – dom
- Szczedrzyk, ul. Ozimska 25 – dom mieszkalno-gospodarczy.

Aktualnie do wykreślenia kwalifikują się ponadto 3 obiekty przebudowane z utratą zabytkowych cech pierwotnych:

- Grodziec, ul. Częstochowska 52 – dom
- Szczedrzyk, Pl. 1 Maja 1 – dawna kuźnia, obecnie dom mieszkalny
- Krasiejów, ul. Młyńska – dawny młyn wodny, obecnie ruina

5.4.2. Rozszerzenie spisu adresowego

W ramach aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków proponuje się jej rozszerzenie o następujące 2 obiekty:

- Biebrzywnik – przedłużenie ul. Ozimskiej - dawna droga śródpolna, utwardzona, z aleją dębową – obecnie nieużytkowana,
- Grodziec – most drogowy - na drodze prowadzącej z Grodzca do huty „Małapanew” w Ozimku.

Dla tych zabytkowych obiektów zostaną wykonane karty adresowe i włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków.

5.4.3. Zabytki archeologiczne

Szczegółowe przepisy ochrony zabytków archeologicznych, zawarte zostały w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2003 r. Nr 152 poz. 1568 z późniejszymi zmianami) i w Rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 9 czerwca 2004 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich i architektonicznych, a także innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych (Dz. U. Nr 162, poz.1568).

Specyficzne zasady ochrony konserwatorskiej w zakresie archeologii dotyczą przede wszystkim archeologicznych zabytków nieruchomych.

Celem ochrony **stanowiska archeologicznego**, jako zabytku nieruchomego, jest zachowanie jego reliktywów znajdujących się pod warstwą orną. Tak zlokalizowany zabytek archeologiczny narażony jest bowiem na ciągłe niszczenie (np. głęboka orka) lub jednorazowe zniszczenie (np. inwestycja ziemna). Dlatego przepisy w/w ustawy i ww. rozporządzenia określają zasady prowadzenia działań ziemnych (inwestycyjnych) w obszarze stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu. Przede wszystkim zasady te muszą być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego czyli w dokumentach prawa miejscowego.

Projekty inwestycji winny być opiniowane lub uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Jeżeli tego wymagają przepisy musi być wydane inwestorowi pozwolenie konserwatorskie na prace ziemne, a archeologowi prowadzącemu nadzór pozwolenie na badania archeologiczne.

W obszarach stanowisk archeologicznych i w ich bezpośrednim otoczeniu można wykonywać wszystkie prace ziemne pod warunkiem prowadzenia nadzoru archeologicznego i ratowniczych badań wykopaliskowych.

W myśl przepisów ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochroną konserwatorską objęte są wszystkie stanowiska archeologiczne zlokalizowane na obszarze gminy Ozimek.

Stanowiska archeologiczne objęte Ewidencją

W obrębie Gminy Ozimek nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków województwa opolskiego. Wszystkie ujęte są w wojewódzkiej ewidencji stanowisk archeologicznych oraz w ewidencji gminnej. Wszystkie chronione są zgodnie z prawem miejscowym.

Stanowiska archeologiczne objęte Ewidencją

W obrębie Gminy Ozimek brak jest stanowisk wpisanych do Rejestru Zabytków Archeologicznych.

Poniżej w układzie tabelarycznym podane są wszystkie stanowiska archeologiczne znajdujące się na terenie Gminy Ozimek. Wymienione są w kolejności numeracji stanowisk w obrębie miejscowości z określeniem ich lokalizacji według numeracji działek z Ewidencji Gruntów. Część stanowisk nie posiada określonej lokalizacji, pozwalającej na umiejscowienie danego stanowiska, jednak znajdują się one w Ewidencji Zabytków Archeologicznych prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu.

L.p.	Miejscowość	Nr st. w m.	Typ stanowiska - funkcja	Chronologia – kultura	Lokalizacja
1.	Antoniów	1	Ślad osadniczy	kultura dołkowo - grzebykowa	brak lokalizacji
2.	Biestrzynnik	1	Punkt osadniczy	XIV-XV w.	ok. 600 m na W. od pkt. Wys.192,8
3.	Dylaki	1	Punkt osadniczy	epoka kamienia, XIV – XV w.	dz. Gr. Nr 24/1
4.	Dylaki	2	Ślad osadnictwa	epoka brązu	brak lokalizacji

5	Krasiejów	1	Kurhan?	XI-XII w.	ok. 1350 m na W. od kościoła
6	Krasiejów	2	Grodzisko?	średniowiecze?	brak lokalizacji
7.	Krasiejów	3	Punkt osadniczy	kultura łużycka, średnio-wieczne, nowożytność	ok. 250 m na W. od kościoła
8.	Krasiejów	4	Punkt osadniczy	pradzieje, wczesne śred. (IX-X w.), późne średn.	ok. 100 m na W. od kościoła
9.	Krasiejów	5	Ślad osadnictwa	neolit	ok. 250 m na N. od mostu na rzece Myślina
10.	Krzyżowa Dolina	1	Punkt osadniczy	?	ok. 1800 m na SW od leśniczów
11.	Krzyżowa Dolina	2	Osada	kultura przeworska (faza D)	dz. gr. nr 262,263
12.	Krzyżowa Dolina	3	Punkt osadniczy	pradzieje	dz.gr.nr 447/191, 581/190,435/192
13.	Ozimek	1	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
14.	Ozimek	2	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
15.	Ozimek	3	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
16.	Ozimek	4	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
17.	Ozimek	5	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
18.	Ozimek	6	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
19.	Ozimek	7	Ślad osadnictwa	średniowiecze	brak lokalizacji
20.	Nowa Schodnia	1	Cmentarzysko	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich)	ok. 750 m na E od przejazdu kolejow
21.	Schodnia	1	Osada, punkt osadniczy	kultura przeworska (późny okres wpływ. rzym.), późne średniowiecze	dz. gr. nr 516/236, 518/237
22.	Schodnia	2	Osada	wczesne średniowiecze	brak lokalizacji
23.	Schodnia	3	Punkt osadniczy	późne średniowiecze	dz. gr. nr 358
24.	Szczedrzyk	2	Punkt osadniczy	późne średniowiecze	brak lokalizacji
25.	Szczedrzyk	3	Cmentarzysko	?	brak lokalizacji
26.	Szczedrzyk	4	Punkt osadniczy	pradzieje, średniowiecze	brak lokalizacji
27.	Szczedrzyk	6	Ślad osadnictwa	neolit	brak lokalizacji
28.	Szczedrzyk	5	Punkt osadniczy	kultura łużycka (epoka brązu), IX – X w.	brak lokalizacji
29.	Szczedrzyk	7	Punkt osadniczy	XIV w.	brak lokalizacji
30.	Szczedrzyk	8	Punkt osadniczy	średniowiecze	brak lokalizacji
31.	Szczedrzyk	9	Osada, punkt osadniczy	kultura przeworska (III-IV w), średniow.	brak lokalizacji
32.	Szczedrzyk	10	Punkt osadniczy	X-XI w.	brak lokalizacji
33.	Szczedrzyk	13	Osada	IX-XI w.	brak lokalizacji
34.	Szczedrzyk-Pustków	14	Ślad osadnictwa	epoka kamienia	brak lokalizacji
35.	Szczedrzyk	15	Punkt osadniczy	?	brak lokalizacji
36.	Szczedrzyk	16	Punkt osadniczy	?	dz. gr. nr 408/ 1
37.	Krasiejów	6	Pracow. krzemienia?, punkt osad.	mezolit, pradzieje, XIV-XV w.	wydma piasz. w Myślince Krasiej.

5.4.4. Zabytki „ruchome”

Aktualnie obowiązujące przepisy nie zezwalają na działania w zakresie konserwacji i renowacji zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego, instrumentów muzycznych oraz drobnych zabytków techniki, łącznie zwanymi zabytkami „ruchomymi” bez wiedzy i zgody właściwego terytorialnie Ochrony Zabytków. W odniesieniu do Gminy Ozimek właściwymi są: Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu oraz Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Opolu.

Samorządy terytorialne, zgodnie z przepisami mają więc jedynie obowiązek prowadzenia działań zabezpieczających zabytki „ruchome” przed zniszczeniem lub dewastacją, wobec tych obiektów, które stanowią ich własność bądź znajdują się w ich użytkowaniu. Dodatkowo, gminne „Plany ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego lub innych zagrożeń” winny obejmować wszystkie zabytki „ruchome” wpisane do Rejestru Zabytków, także te, które nie stanowią własności lub nie są w użytkowaniu Gminy.

Gminny Plan Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych został dla Gminy Ozimek opracowany w 2005 roku i zatwierdzony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Opolu oraz Szefa Obrony Cywilnej Powiatu Opolskiego w Opolu mający od tego czasu moc obowiązującą.

A. Zabytki „ruchome” stanowiące własności lub użytkowane przez Gminę

Pod opieką samorządu gminnego znajdują się dwa zabytki „ruchome”:

- Ozimek – ul. Wyzwolenia, koło nr 59 – krzyż przydrożny z żeliwnym, secesyjnym krucyfiksem (odlewem huty Małapanew) – początek XX w.
- Schodnia ul. Powstańców Śląskich, koło nr 46 – dzwonek umarłych – około 1700 r., odnowiony w latach 1945, 1970 i 2006 r.

B. Zabytki „ruchome” nie stanowiące własności Gminy

W obrębie Gminy Ozimek znajdują się następujące zabytki „ruchome”:

- Dylaki – wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko katolickiego p.w. św. Antoniego
  - Grodziec – wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej i św. Wojciecha – wpisane do Rejestru Zabytków
  - Krasiejów - wyposażenie kościoła parafialnego rzymskokatolickiego p.w. św. Małgorzaty – wpisane do Rejestru Zabytków
  - Szczedrzyk – wyposażenie kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego p.w. św. Mikołaja
- Wszystkie wymienione powyżej zabytki „ruchome”, stanowią własność kościelną i pozostają w użytkowaniu parafii Dylaki, Grodziec, Krasiejów i Szczedrzyk.

5.4.5. Zabytki techniki

Zgodnie z zaleceniami Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 26.05.2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków (Dz. U. 2011 nr 113, poz. 661) dla zabytków techniki wykonano karty adresowe i włączono je do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na terenie gminy Ozimek znajduje się obecnie 15 obiektów zabytkowych, stanowiących nieruchome zabytki techniki, w tym dwa obiekty są wpisane do Rejestru Zabytków. Zabytki techniki, należące również do Gminnej Ewidencji Zabytków. Są to:

1. Ozimek – most wiszący żeliwny - ul. Hutnicza
2. Ozimek – huta Małapanew - budynek produkcyjny metali kolorowych – ul. Kolejowa

3. Ozimek – huta Małapanew hala oczyszczalni - ul. Kolejowa 1
4. Ozimek, ul. Dworcowa 1 - wodociągowa wieża ciśnień
5. Dylaki, ul. Szkolna 4 - zespół młyna wodnego
6. Grodziec, ul. Tartaczna 27 (daw. nr 13) - młyn elektryczny
7. Krasiejów, ul. Młyńska - dawny młyn wodny
8. Schodnia, ul. Powstańców Śląskich 56 - młyn wodny w zagrodzie
9. Szczedrzyk, Plac 1 Maja 1 – dawna kuźnia
10. Szczedrzyk, ul. Wyzwolenia 6 - kuźnia
11. Biestrzynnik, ul. Ozimska 25 - piekarnia
12. Grodziec, ul. Częstochowska 125 - piekarnia
13. Antoniów, ul. Dylakowska - most drogowy
14. Biestrzynnik, ul. Ozimska - most drogowy
15. Krasiejów, ul. Sporacka - most drogowy.

5.4.6. Zabytkowe układy zieleni kształtowanej

Tereny te najczęściej stanowią integralną część jednego z obszarów chronionych strefą „A”, „B” lub „K” choć niekiedy występują samotnie.

Teren zabytkowych założeń zieleni należy zachować w granicach historycznych. Nie należy dzielić tych terenów na działki użytkowe, a w miarę możliwości zachować własność całości lub dążyć do scalania gruntów przez jednego właściciela.

Na obszarach chronionych założeń zieleni wprowadza się zakaz prowadzenia jakichkolwiek inwestycji bez uzgodnienia z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Wszelkie prace porządkowe i renowacyjne należy prowadzić w uzgodnieniu z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Gdy nie przewiduje się prac renowacyjnych należy pozostawić zbiorowisko naturalnej sukcesji przyrodniczej. W miarę możliwości należy zachować dawne funkcje poszczególnych części zespołów pałacowych, folwarki jako tereny gospodarcze, polany parkowe jako łąki krajobrazowe (bez wprowadzania nasadzeń), tereny zadrzewione jako naturalne masywy zieleni. Prace melioracyjne powinny być projektowane i prowadzone w ten sposób, aby nie niszczyć naturalnych zadrzewień, zwłaszcza tych rosnących nad brzegami cieków wodnych. Prace melioracyjne winny dążyć do odtworzenia dawnego systemu wodnego.

Aleje i szpalery należy konserwować odtwarzając i uzupełniając ubytki tymi samymi gatunkami drzew. Są to bowiem naturalne pasy ochronne, których kontynuację powinno się przewidzieć w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i planach zadrzewień. Zalecane jest stosowanie do obsadzeń gatunków drzew trwałych i długowiecznych. Postuluje się połączenie poszczególnych założeń zielonymi pasami zadrzewień zlokalizowanymi wzdłuż cieków wodnych, alej, grup zadrzewień śródpolnych tworząc ciągi ekologiczne.

Na terenie Gminy Ozimek są 2 zabytkowe układy zieleni kształtowanej znajdujące się w Rejestrze Zabytków, natomiast w Gminnej Ewidencji Zabytków ujętych jest dziesięć pozostałych zabytkowych zespołów zieleni kształtowanej:

1. Ozimek, ul. Cmentarna – cmentarz ewangelicko-augsburski
2. Ozimek, ul. Wyzwolenia – dawny cmentarz ewangelicki, ob. park pocmentarny
3. Biestrzynnik, ul. Poliwoda – dawny park dworski
4. Biestrzynnik, cmentarz komunalny – przy drodze do wsi Dylaki
5. Grodziec, ul. Tartaczna - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
6. Grodziec, ul. Częstochowska – pas zadrzewień wzdłuż cieku wodnego (Białka)
7. Krasiejów, ul. Brzeziny - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
8. Schodnia, ul. Powstańców - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki

9. Szczedrzyk, ul. Cmentarna - cmentarz parafialny rzymsko-katolicki
10. Szczedrzyk, ul. Opolska - cmentarz przykościelny rzymsko-katolicki.

5.4.7. Strefy ochrony konserwatorskiej

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek powinno określić maksymalny zasięg przestrzenny oraz ogólne zasady i sposób zagospodarowania następujących stref:

- A – ścisłej ochrony konserwatorskiej
- B – pośredniej ochrony konserwatorskiej
- K – ochrony krajobrazu kulturowego.

Strefy te winny być uwzględnione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5.4.7.1. Strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszar, na którym elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stanie nienaruszonym lub jedynie nieznacznie zniekształconym. Jest to obszar uznany za szczególnie ważny jako materialne świadectwo historyczne.

W strefie tej zakłada się pierwszeństwo wymagań konserwatorskich nad wszelką prowadzoną wspólnie działalnością inwestycyjną, gospodarczą i usługową. Zakres ochrony konserwatorskiej wymaga zachowania bryły obiektów i dachów co do kształtu i materiału, podziałów elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej, architektonicznego wystroju.

Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Powinny one uwzględniać następujące cele:

- zachowanie historycznego układu przestrzennego, tj. rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni
- konserwacja zachowanych głównych elementów układu przestrzennego, szczególnie: posadzki (nawierzchnie, cieki i zbiorniki wodne, sposób użytkowania gruntów), ścian (zabudowa, zieleń) oraz dążenie do usunięcia elementów uznanych za zniekształcające założenia historyczne i odtworzenia elementów zniszczonych w oparciu o szczegółowe warunki określone każdorazowo przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
- dostosowanie nowej i modernizowanej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej, w zakresie sytuacji, skali, bryły, geometrii dachów, podziałów elewacji architektonicznych, proporcji powierzchni murów
- usunięcie lub przebudowa obiektów dysharmonizujących,
- dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zabytkowego zespołu i jego poszczególnych obiektów, nawiązanie do ich programu historycznego i eliminacji uciążliwych funkcji.

W obrębie strefy „A” wszelka działalność budowlana dotycząca obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub na mocy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz podziały nieruchomości naruszające i zmieniające zabytkowy układ urbanistyczny wymagają pisemnego zezwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W strefie „A” ochronie podlegają wszelkie znaleziska archeologiczne. Ustala się wymóg uzyskania zezwolenia Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na podjęcie prac ziemnych, prowadzonych w obrębie stanowisk archeologicznych. W wypadku podejmowania inwestycji budowlanych inwestor musi zapewnić nadzór archeologiczny nad pracami ziemnymi lub badań ratowniczych.

W obrębie Gminy Ozimek - strefa „A” obejmuje:

- wszystkie obiekty wpisane do Rejestru Zabytków tj:
  - 5 obiektów architektury i budownictwa znajdujące się w mieście Ozimku (kościół ewangelicki) i we wsiach Jedlice (dwór „Beatka” i budynki mieszkalne dawnego osiedla hutniczego), Grodziec (kościół parafialny rzymsko-katolicki) oraz Krasiejów (kościół parafialny rzymsko-katolicki) .
  - 2 obiekty zabytkowych założeń zieleni kształtowanej: (pozostałość osiedla hutniczego – okrągły plac ze studnią i starymi klonami, - zbiorowa mogiła powstańców śląskich na cmentarzu parafialnym) w Krasiejowie
  - 3 zabytki techniki znajdujące się w mieście Ozimku (most wiszący) i w Jedlicach (budynki huty szkła „Jedlice” i kanał roboczy nawadniający).
  - zachowany układ przestrzenny zespołu dawnego osiedla hutniczego oraz huty szkła „Jedlice” w Jedlicach wraz z korytem kanału roboczego nawadniającego.

5.4.7.2. Strefa B – pośredniej ochrony konserwatorskiej

Obejmuje obszary, w których elementy dawnego układu zachowały się w stosunkowo dobrym stanie. Zakres ochrony konserwatorskiej wymaga zachowania bryły obiektów i dachów, co do kształtu i materiału, podziałów elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej oraz wystroju architektonicznego, w odniesieniu do obiektów objętych ochroną konserwatorską. Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określać na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Powinny one uwzględniać następujące cele:

- dążenie do zachowania zasadniczych elementów historycznego rozplanowania, przede wszystkim układu dróg i rodzaju ich pokrycia oraz podziału działek i sposobu ich zagospodarowania
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów o wartościach kulturowych
- dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie skali i formy bryły zabudowy, przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej.

W strefie tej należy prowadzić działalność inwestycyjną uwzględniając istniejące już związki przestrzenne i planistyczne. Wszelkie prace ziemne prowadzone w obrębie stanowisk archeologicznych powinny być prowadzone po uzgodnieniu z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W obrębie Gminy Ozimek strefy „B” obejmują:

Antoniów

- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Biestrzynnik

- czynny cmentarz rzymsko – katolicki,
- zespół dworsko – parkowy z zachowanymi zabudowaniami folwarcznymi, zespołem zabytkowej zieleni kształtowanej oraz historycznym układem dróg,

Chobie

- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Dylaki

- kościół parafialny z plebanią,
- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Grodziec

- kościół parafialny z plebanią i klasztorem,
- czynny cmentarz rzymsko – katolicki,
- tradycyjne założenie wsi w układzie ruralistycznym wzdłuż osi wodnej cieku naturalnego (Białka) z pasami zieleni kształtowanej i historycznym układem dróg oraz mostów na cieku, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Jedlice

- Huta Jedlice z pozostałością osiedla hutniczego,

Krasiejów

- kościół parafialny z plebanią,
- czynny cmentarz rzymsko – katolicki,
- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,
- pozostałość dawnego zespołu folwarcznego przy ul. Młyńskiej,

Krzyżowa Dolina

- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Mnichus

- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Pustków

- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Schodnia

- czynny cmentarz rzymsko – katolicki,
- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

Szczedrzyk

- zespół kościoła parafialnego z plebanią, klasztorem i przykościelnym cmentarzem,
- czynny cmentarz rzymsko – katolicki,
- tradycyjny układ wsi z historycznym układem dróg, tradycyjną linią zabudowy i usytuowaniem zagród,

miasto Ozimek

- stare centrum miasta z Hutą Małapanew i mostem wiszącym,
- zespół kościoła i cmentarza ewangelicko-augsburskiego razem z dawnym cmentarzem ewangelicko-katolickim, ob. parkiem pocmentarnym.

5.4.7.3. Strefa W i OW – ochrony archeologicznej

Wszelkie prace ziemne w obrębie wszystkich stanowisk archeologicznych muszą być poprzedzone ratowniczymi badaniami archeologicznymi prowadzonymi przez archeologów na koszt inwestora. O terminie rozpoczęcia prac ziemnych i wyborze wykonawcy ratowniczych badań archeologicznych należy powiadomić Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na inwestorze i wykonawcy ciąży obowiązek każdorazowego powiadamiania Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wszelkich nowych znaleziskach

archeologicznych, zgodnie z art. 32 ust 1 oraz art. 33 ust 1 ustawy z dnia 23.07.2003 r. W przypadku nowych odkryć archeologicznych niezbędne jest przeprowadzenie badań ratowniczych archeologicznych celem zabezpieczenia i udokumentowania znalezisk.

Stanowiska naziemne - takie jak grodziska czy kurhany – czyli trwałe elementy krajobrazowe, nie mogą być zabudowane, przeobrażane, niwelowane, a wszelkie roboty ziemne w ich obrębie są dopuszczalne wyłącznie za zgodą Ministra Kultury.

Stanowiska płaskie – ukryte pod ziemią – mogą być objęte różnorodnymi pracami ziemnymi po uprzednim przebadaniu wykopaliskowym i stosownym udokumentowaniu.

Użytkowanie rolnicze gruntu zawierającego relikty kulturowe, nawet jeśli na powierzchni terenu i w warstwie ornej występują zabytki ruchome, może być prowadzone bez przeszkód, z wyłączeniem głębokiej orki.

Dla ochrony zabytków archeologicznych wytyczne wyróżniają 2 następujące strefy:

- strefa „W” – ochrony archeologicznej
- strefa „OW” – obserwacji archeologicznej.

Strefa „W” – ochrony archeologicznej.

Jest to obszar występowania zwartych nawarstwień lub nagromadzeń pozostałości kulturowych pradziejowych i historycznych. Wszelkie roboty ziemne w strefie „W” muszą być prowadzone wyłącznie za zezwoleniem Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zgodnie z warunkami tegoż zezwolenia, a w wypadku stanowisk naziemnych za zgodą Ministra Kultury.

W obrębie Gminy Ozimek strefa „W” obejmuje:

- 37 stanowisk archeologicznych (wg ewidencji Archeologicznego Zdjęcia Polski - AZP) częściowo zlokalizowanych na mapie topograficznej w skali 1:25.000, wynikających ze stanu i funkcjonowania środowiska kulturalnego.

Strefa OW – obserwacji archeologicznej

Są to tereny w pobliżu powyższych obszarów lub w innych miejscach o dużym prawdopodobieństwie występowania nowych znalezisk, które stanowią strefę przypuszczalnego występowania znalezisk archeologicznych. W jej obrębie wszelkie prace ziemne i wykopy budowlane winny być prowadzone pod nadzorem archeologicznym, po uprzednim zgłoszeniu i uzyskaniu zgody od Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Opolu.

W obrębie Gminy Ozimek strefa „OW” pokrywa się ze strefą „W”.

5.4.7.4. Strefa K – ochrony krajobrazu kulturowego

Obejmuje tereny krajobrazu integralnie związanego z zespołem zabytkowym, znajdujące się w jego otoczeniu lub obszarze, o ukształtowanym w wyniku działalności ludzkiej wyglądzie. Szczegółowe standardy zabudowy i zagospodarowania terenu należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Standardy te powinny uwzględniać następujące cele:

- restaurację zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, ewentualnie z częściowym ich odtworzeniem
- ochronę krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z historycznym założeniem

- ochronę form i sposób użytkowania takich terenów jak: rozłogi pól, układy dróg, miedz, zadrzewień śródpolnych, alej, szpalerów, grobli, stawów, przebiegi cieków wodnych, z zaleceniem utrzymania wykształconego sposobu parcelacji gruntów i form użytkowania
- zaleca się, aby nową zabudowę poddać szczegółowym rygorom odnośnie gabarytów i sposobu kształtowania bryły, ustalić za dopuszczalne co najwyżej 2 kondygnacje z dachami o stromych połaciach, krytych dachówką ceramiczną, ewentualnie z użytkowym poddaszem skrytym w dachu.

Jest to strefa ochrony wszelkich elementów krajobrazotwórczych (drogi, zespoły zieleni np. lasy, cieki wodne i inne), wobec których jakiegokolwiek ingerencje winny być uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

W obrębie gminy Ozimek w strefie „K” znajduje się 5 stref ochrony krajobrazu kulturowego. Są to:

1. Obszar Chronionego Krajobrazu – Lasy Stobrawsko-Turawskie znajdujący się na obrzeżach doliny Małej Panwi.
2. Obszar Doliny Kopalnej Małej Panwi, określony w studium, przewidziany do ochrony w postaci Parku Krajobrazowego.
3. Obszar głównego korytarza ekologicznego w dolinie rzeki Mała Panew oraz korytarze ekologiczne w dolinach rzek Libawa i Myślina.
4. Stanowisko przyrody nieożywionej „Trias” przeznaczone do ekspozycji w formie parku technologiczno-krajobrazowego „Dinopark” w Krasiejowie.
5. Pomniki przyrody – 8 dębów szypułkowych (4 pojedyncze stanowiska i 1 stanowisko z 4 egzemplarzami).

Ponadto ochronie podlegają wszelkie lokalne kulturowe elementy krajobrazotwórcze w tym zabytkowe układy zielenie kształtowanej (5.4.6).

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Najcenniejszym obiektem w gminie Ozimek jest most wiszący usytuowany przy hucie Małapanew, lecz będący własnością Gminy Ozimek. Jest to obecnie najstarszy, czynny, żeliwny most wiszący w Europie. W związku z tym Gmina Ozimek wystąpiła z wnioskiem do Ministra Kultury o uznanie tego mostu za pomnik historii techniki.

Wyróżnikiem gminy jest JuraPark w Krasiejowie wraz z Muzeum Paleontologicznym. Odsłonięte w trakcie eksploatacji kopalni odkrywkowej prehistoryczne pokłady geologiczne, okazały się być cmentarzyskiem świata roślinnego i zwierzęcego prądziejów i odkryciem o europejskiej wadze. Wśród zidentyfikowanych w Krasiejowie dinozaurów jest również silezaur *Silesaurus opolensis* – gatunek odkryty po raz pierwszy. Teren wykopalisk stał się ośrodkiem naukowym, edukacyjnym, rozrywkowym i wypoczynkowym, stanowiąc atrakcję na skalę ogólnopolską.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy, analiza szans i zagrożeń

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Ozimka kształtowała się przez wiele wieków i miały na nią wpływ uwarunkowania o różnej genezie. Do najważniejszych czynników należą: uwarunkowania historyczne, uwarunkowania przyrodnicze (w tym pokrycie terenu – lasy, ukształtowanie terenu) oraz trwałe elementy zagospodarowania zarówno naturalne jak antropogeniczne, takie jak: rzeki, drogi wysokich klas technicznych, tereny kolejowe, zamknięte tereny wojskowe, które stanowią bariery przestrzenne.

W Ozimku są nimi rzeka Mała Panew, droga krajowa 46, tereny kolejowe. Są one do przekroczenia jedynie w miejscach wyznaczonych przepraw: mostów, wiaduktów, przejść dla pieszych, przy czym linia kolejowa PKP stanowi barierę o relatywnie niskiej uciążliwości (sporadyczny ruch pociągów) i nie jest tak istotna jak DK 46.

Struktura przestrzenna Gminy Ozimek świadczy o tym, że powstała ona przez połączenie w jeden organizm jednostek osadniczych, miasta Ozimka i gmin wiejskich.

W strukturze gminy wyróżnia się 12 jednostek strukturalnych o następujących podstawowych funkcjach:

- miasto Ozimek z Nową Schodnią – lokalny ośrodek wielofunkcyjny, oraz sołectwa:
- Antoniów – funkcja mieszkaniowa,
- Biestrzynnik - funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- Chobie - funkcja rolnicza, osadnicza i predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- Dylaki - funkcja rolnicza, osadnicza i predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- Grodziec - funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji rekreacji i wypoczynku, funkcja wytwórcza,
- Jedlice – funkcja przemysłowa oraz w niewielkim stopniu osadnicza,
- Krasiejów - funkcja rolnicza, osadnicza i turystyczna,
- Krzyżowa Dolina – funkcja rolnicza i predyspozycje do rozwoju funkcji agroturystycznej,
- Mnichus – funkcja rolnicza i agroturystyczna,
- Pustków – funkcja rolnicza,
- Schodnia – funkcja rolnicza,
- Szczedrzyk – funkcja osadnicza, wytwórcza, rolnicza i rekreacyjna.

W strukturze przestrzennej samego miasta dominują dwie funkcje terenów:

- zabudowa mieszkaniowa z usługami różnego typu i różnej wielkości usytuowana po północnej i północno – zachodniej części miasta,
- tereny zabudowy techniczno – produkcyjnej zlokalizowane na południe i południowy – zachód rzeki Mała Panew.

Ściśle związanymi z miastem są wsie: Antoniów, Krasiejów, Schodnia Nowa i Schodnia. Ze względu na praktyczne wyczerpanie się rezerw rozwojowych miasta (zwłaszcza w zakresie budownictwa mieszkaniowego), stanowią one naturalne zaplecze jego rozwoju miasta.

Procesy urbanizacyjne, zwłaszcza w ostatnim dwudziestoleciu, wyrażające się m. in. rozwojem zabudowy mieszkaniowej wzdłuż głównych dróg spowodowały zatarcie wyraźnych granic pomiędzy niektórymi jednostkami. Zatarciu uległy granice pomiędzy miastem Ozimkiem i Schodnią, Antoniowem, Jedlicami, Krasiejowem oraz granice pomiędzy sołectwami Schodnia i Pustków czy Szczedrzyk i Pustków. Pozostałe sołectwa (wsie sołeckie) otoczone kompleksami terenów rolnych i lasów wyraźnie wyodrębniają się w strukturze gminy.

6. 1. Uwarunkowania przyrodnicze

Na terenie Gminy Ozimek ochronie podlegają na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

1. 5 pomników przyrody ożywionej (łącznie 8 drzew),
2. Użytek ekologiczny „Antoniów”,
3. Stanowisko dokumentacyjne „Trias” w Krasiejowie
4. Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Stobrawsko – Turawskie”
5. Korytarze ekologiczne doliny Małej Panwi, Libawy i Myśliny.

Pomniki przyrody ożywionej

Ogółem w gminie Ozimek zostało ustanowionych 5 pomników przyrody ożywionej, na podstawie decyzji Wojewody Opolskiego z dnia 7.11.2005 r. (Dz. U. Woj. Opolskiego nr 72, poz. 2231):

- 4 pojedyncze drzewa z gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*)
- grupa 4 drzew z gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*).

Użytek ekologiczny

Użytek ekologiczny „Antoniów” (nr rejestru wojewódzkiego 693) o powierzchni 1,83 ha (bagno śródleśne), ustanowiony został, na gruntach Skarbu Państwa, dnia 22 grudnia 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 8 grudnia 2003 r. Nr 109 poz. 2304).

Stanowisko dokumentacyjne „Trias”

W Krasiejowie zlokalizowane jest stanowisko dokumentacyjne „Trias” (wywierzysko paleontologiczne z okresu triasowego na terenie kopalni ropy naftowej) ustanowione w 2003 r. którego celem jest zabezpieczenie i zachowanie dla potrzeb naukowych i dydaktycznych skamieniałych szczątków prehistorycznych zwierząt o wybitnej wartości przyrodniczej. W profilu geologicznym odkryto wiele interesujących skamieniałych szczątków kostnych występujących tu w dwóch warstwach. W jednej występują głównie kości zwierząt lądowych, m.in. aetozaurów oraz prawie kompletne szkielety najstarszego roślinożernego przedstawiciela linii genealogicznej dinozaurów i najstarszego pradinozaura w Europie *Silesaurus opolensis*. W drugiej warstwie występują głównie szczątki zwierząt wodnych i błotnych takich jak fitozaurów i metopozaurów jak również fragmenty należące do roślin (m.in. fragment pnia, odcisk ulistnionej gałązki oraz najprawdopodobniej łuskę nasienną rośliny zwanej wolcją, należącej do wymarłej grupy roślin nagonasiennych).

Obszar chronionego krajobrazu „Lasy Stobrawsko – Turawskie”

Znaczna część gminy Ozimek na mocy Rozporządzenia Nr 0151/P/16/2006 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, została objęta ochroną prawną w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrawsko – Turawskie” o łącznej powierzchni 118.367 ha, z czego w granicach Ozimka ok. 11.150 ha. Obszary chronionego krajobrazu powołuje się w celu zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów o różnych typach środowiska.

Głównym powodem ich powoływania jest:

- pełnienie funkcji korytarza ekologicznego,
- stanowienie obszarów predestynowanych do rozwoju turystyki i wypoczynku.

Działalność gospodarcza na takim obszarze nie ulega poważniejszym ograniczeniom, lecz powinna być prowadzona w sposób nie naruszający stanu względnej równowagi ekologicznej. Reżim prawny obszaru chronionego krajobrazu powinien z jednej strony zapewnić ochronę przed uciążliwościami przemysłowymi, a z drugiej – wykorzystać te tereny dla celów ekoturystyki i produkcji zdrowej żywności.

W myśl postanowień ustawy o ochronie przyrody obszar chronionego krajobrazu to obiekt pełniący poza funkcją przyrodniczo - krajobrazową funkcję turystyczno - rekreacyjną. Lasy Stobrawsko - Turawskie, ze względu na przewagę borów sosnowych mających duże walory bioterapeutyczne (działają kojąco, przeciwastmatycznie i odkażająco), posiadają duże znaczenie dla turystyki i wypoczynku mieszkańców okolicznych miast.

Dolina Małej Panwi zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko - Turawskie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym o randze międzynarodowej Dolina Środkowej Odry. Podobne znaczenie funkcjonalne ma dolina Libawy i Myślina. Doliny te tworzą korytarze ekologiczne o randze regionalnej, łączące obszary węzłowe Lasy Stobrawskie z doliną Odry. Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy związanych z dolinami rzek są kompleksy leśne.

Korytarze ekologiczne doliny Małej Panwi, Libawy i Myśliny

Korytarz ekologiczny budują tworzące ciągłość przestrzenną, sąsiadujące ze sobą, ekosystemy typów sprzyjających przemieszczaniu się zwierząt i roślin. Wielkopowierzchniowe ekosystemy polne i zurbanizowane tworzą w krajobrazie bariery dla migracji populacji gatunków. Minimalna szerokość korytarza ekologicznego o randze regionalnej przyjmowana jest na 500 m, natomiast o randze lokalnej 50 m.

Obejmuje się ochroną, poprzez zminimalizowanie dopuszczonego zainwestowania istniejące 3 korytarze - powiązania zewnętrzne obszaru gminy:

- dolina Małej Panwi,
- dolina Libawy,
- dolina Myśliny,
- wielkopowierzchniowe kompleksy leśne.

Dolina Małej Panwi zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko - Turawskie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym biocentrum ECONET-PL o randze międzynarodowej Dolina Środkowej Odry. Podobne znaczenie funkcjonalne mają doliny Libawy i Myśliny. Doliny te tworzą korytarze ekologiczne o randze regionalnej łączące obszary węzłowe Lasy Stobrawskie ECONET-PL z doliną Odry.

Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy związanych z dolinami rzek są kompleksy leśne.

6.2. Uwarunkowania historyczne

Na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronie podlegają:

1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków wg wykazu zamieszczonego w rodz. 5.3. „Zabytki objęte prawnymi formami ochrony”,
2. 557 obiektów zabytkowych wpisane do gminnej ewidencji zabytków wg wykazu, w rozdz.5.4. „Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków.”,
3. 37 stanowisk archeologicznych wg. wykazu w rozdz. 5.4.3. „Zabytki archeologiczne”,
4. 5 stref ochrony krajobrazu kulturowego „K” wg. wykazu w rozdz. 5.4.7 „Strefy ochrony konserwatorskiej”.

7. Założenia programu opieki nad zabytkami województwa opolskiego na lata 2016 - 2019

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Proponuje się kontynuację działań podjętych w latach poprzednich. Szczególnie powinny być promowane działania wokół unikatowych i wyjątkowych w skali krajowej wartości kulturowych, do których należy fenomen kulturowy wsi opolskiej. Oprócz dalszego wspierania rewaloryzacji i remilitaryzacji obiektów architektury proponuje się zwrócenie szczególnej uwagi na zabytki archeologiczne. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2016-2020 przyjął do realizacji następujące cele strategiczne:

Cel strategiczny I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Priorytet I: Realizacja zadań własnych Samorządu Województwa.

1. Realizacja działań wynikających z Programu opieki nad Zabytkami
2. Realizacja niezbędnych prac budowlanych i konserwatorskich w obiektach zabytkowych

3. Zlecenie i dofinansowywanie prac studialnych i badań konserwatorskich
4. Monitoring stanu zachowania najważniejszych obiektów wpisanych do rejestru zabytków
5. Kontynuacja dofinansowania prac konserwatorskich i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków
6. Ustanowienie święta promującego dziedzictwo kulturowe w regionie – Opolskich Dni Dziedzictwa – realizowanych w ramach ogólnopolskiego projektu Europejskich Dni Dziedzictwa
7. Ustanowienie w ramach Opolskich Dni dziedzictwa konkursu regionalnego na najlepsze projekty edukacyjne promujące dziedzictwo kulturowe
8. Koordynacja zadań Samorządu Województwa Opolskiego i łączenie ich z promocją dziedzictwa.

Priorytet II: Odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego.

1. Wspieranie działań w zakresie rewitalizacji wsi i rewaloryzacji historycznych układów ruralistycznych
2. Promocja wsi opolskiej jako zjawiska wyjątkowego w skali kraju
3. Działania na rzecz dziedzictwa niematerialnego wsi opolskiej
4. Wspieranie projektów wpisujących się w tradycyjny krajobraz i zabudowę wsi
5. Popieranie i rozpowszechnianie dbałości o dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze wsi
6. Kontynuacja konkursu „Piękna Wieś Opolska” i przystąpienie do projektu „Sieć najciekawszych wsi w Polsce”
7. Wspieranie dążeń do objęcia wyższymi formami ochrony unikalnych historycznych układów ruralistycznych.

Priorytet III: Rewaloryzacja i rewitalizacja miast.

1. Wspieranie rewaloryzacji i rewitalizacji miast, prowadzonych na podstawie kompleksowych studiów historyczno-urbanistycznych
2. Wspieranie działań na rzecz odtwarzania dawnych osi kompozycyjnych i powiązań widokowych
3. Wspieranie rewitalizacji dla zdegradowanych obszarów przemysłowych
4. Wspieranie eliminowania obszarów niezagospodarowanych
5. Inicjowanie promocji historycznych miast Śląska Opolskiego
6. Zainicjowanie i wsparcie programu inwentaryzacji dziedzictwa kultury współczesnej.

Priorytet IV: Ochrona dziedzictwa archeologicznego.

1. Wspieranie działań na rzecz kompleksowej ochrony dziedzictwa archeologicznego
2. Wspieranie archeologicznych prac badawczych i inwentaryzacyjnych
3. Wspieranie promocji dziedzictwa archeologicznego
4. Inicjowanie i wspieranie inicjatyw w celu zagospodarowania turystycznego obiektów archeologicznego przez publikacje i tworzenie szlaków kulturowych
5. Zainicjowanie i wsparcie finansowe „Grodziska Śląska Opolskiego”.

Priorytet V: Rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa.

1. Wspieranie i promocja tworzenia lokalnych izb muzealnych
2. Wspieranie adaptacji nieruchomości zabytków techniki z wyposażeniem
3. Dofinansowywanie prac konserwatorskich przy budynkach i zbiorach muzealnych
4. Dofinansowywanie cennych ekspozycji muzealnych
5. Wspieranie modernizacji budynków muzealnych
6. Wspieranie wydawnictw muzealnych
7. Zainicjowanie i wsparcie finansowe publikacji „Skarby muzeów woj. opolskiego”.

Priorytet VI: Rozwój instytucji opieki nad zabytkami.

1. Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się opieką nad zabytkami
2. Wspieranie współdziałania instytucji zajmujących się zwalczaniem nielegalnego wywozu za granicę zabytków lub przywozu zza granicy zabytków
3. Promowanie instytucji zajmujących się systemami zabezpieczeń przeciwłamaniowych i przeciwpożarowych
4. Wspieranie organizacji mobilizujących lokalne społeczności na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego
5. Aktywizacja właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych
6. Szkolenia dla pracowników instytucji związanych z ochroną i kształtowaniem krajobrazu kulturowego
7. Wspieranie działań społecznych opiekunów zabytków
8. Współpraca z uczelniami wyższymi, wspieranie prac badawczych.

Cel strategiczny II: Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego

Priorytet I: Dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy.

1. Uwzględnianie w opracowaniach strategicznych dziedzictwa narodowego jako potencjału rozwojowego województwa
2. Promowanie i dofinansowywanie działań poprawiających atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną obiektów i obszarów o dużych walorach krajobrazowych
3. Promowanie i wspieranie działań, które szczególnie uwzględniają wieś opolską jako wyróżnik na tle Śląska i Polski.

Priorytet II: Wstrzymanie procesu degradacji założeń pałacowo – parkowych.

1. Dofinansowywanie opracowań studialnych i prac projektowych
2. Wspieranie zasad partnerstwa publiczno – prywatnego w celu pomocy właścicielom założeń pałacowo – parkowych z uwzględnieniem interesu społecznego w procesie ich rewaloryzacji.

Priorytet III: Wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych.

1. Wspieranie działań władz, społeczności i organizacji lokalnych dążących do powoływania parków kulturowych
2. Wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę Pomników Historii cennych obiektów i zespołów m. in. mosty wiszące w Ozimku
3. Zainicjowanie i wspieranie działań zmierzających do wpisania na listę światowego dziedzictwa UNESCO zespołu Góry św. Anny.

Priorytet IV: Wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków, obejmujących charakterystyczne dla województwa zespoły i obiekty zabytkowe.

1. Wspieranie istniejących szlaków przez dofinansowywanie ich promocji
2. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków turystyczno – kulturowych
3. Wspieranie inicjatyw na rzecz tworzenia archeologicznych szlaków turystycznych.

Priorytet V: Wstrzymanie procesu degradacji oraz popularyzacja zabytków techniki.

1. Wspieranie działań konserwatorskich służących zachowaniu zabytków techniki oraz zainicjowanie programu ich inwentaryzacji i waloryzacji
2. Inicjowanie i wspieranie popularyzacji zabytków techniki (m. in. święto mostu i żeliwa w Ozimku)
3. Wspieranie inicjatyw promujących ginące zawody
4. Wspieranie inicjatyw zmierzających do powołania Muzeum Odry w woj. opolskim.

Cel strategiczny III: Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego

Priorytet I: Podnoszenie poziomu edukacji i wiedzy na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego.

1. Wspieranie szkoleń na temat regionalnego dziedzictwa kulturowego
2. Wspieranie organizacji wystaw, festynów, kiermaszów i innych imprez regionalnych
3. Wspieranie organizacji konkursów i warsztatów tematycznych utrwalających tradycje lokalnych rzemiosł i folkloru
4. Wspieranie organizacji cyklicznych imprez promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe
5. Popularyzacja i promocja wiedzy o zabytkach regionu
6. Wspieranie organizacji konferencji, sesji, warsztatów popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym
7. Wspieranie wydawnictw informacyjnych i przewodników
8. Finansowanie publikacji dotyczących zabytków
9. Dbanie o pamięć o wybitnych osobistościach regionu
10. Zainicjowanie utworzenia Ośrodka Myśli Patriotycznej.

Priorytet II: Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym.

1. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Oddziałem Terenowym NID i innymi instytucjami zajmującymi się ochroną dziedzictwa kulturowego
2. Wspieranie działalności Towarzystwa Opieki nad Zabytkami i inicjatyw społecznych opiekunów zabytków
3. Zainicjowanie systemu szkoleń dla społecznych opiekunów zabytków
4. Zainicjowanie organizowania szkoleń dla pracowników gmin zajmujących się ochroną zabytków.

Priorytet III: Współpraca między regionami, współpraca międzynarodowa.

1. Kontynuacja wspólnych spotkań między miastami partnerskimi
2. Kontynuacja współpracy między regionami partnerskimi: Nadrenią, Palatynatem, Krajem Środkowo czeskim, Burgundią i Opolszczyzną
3. Kontynuacja współpracy ramach euroregionów Pradziad i Silesia
4. Kontynuacja współpracy między Opolszczyzną i Krajem Ołomunieckim
5. Kontynuacja współpracy z woj. małopolskim, śląskim i dolnośląskim
6. Kontynuacja promocji polsko – czeskich spotkań muzealnych
7. Wspieranie promocji międzynarodowych szlaków kulturowych i ich lokalnych wariantów
8. Zainicjowanie projektu ochrony dziedzictwa wielokulturowego na przedpolu Bramy Morawskiej „Brama Morawska – korytarz kultur – korytarz idei”
9. Zainicjowanie projektu promocji świątokrzyskiego szlaku turystyczno – pielgrzymkowego „Legenda św. Emeryka Opole – Góra Św. Anny – Święty Krzyż”.

Priorytet IV: Polityka informacyjna i promocyjna w zakresie opieki nad dziedzictwem kulturowym.

1. Inicjowanie i wspieranie współpracy z TV i Polskim Radiem na rzecz zwiększenia treści promujących regionalne i lokalne dziedzictwo kulturowe
2. Inicjowanie i wspieranie konkursów na najlepszy produkt medialny
3. Inicjowanie i wspieranie promocji dziedzictwa kulturowego Opolszczyzny w Internecie
4. Inicjowanie i wspieranie opracowania materiałów edukacyjnych dla szkół
5. Inicjowanie i wspieranie działań dotyczących możliwości wsparcia w ramach funduszy europejskich na ochronę i opiekę nad zabytkami.

7.2. Kierunki działań gminnego programu opieki nad zabytkami

7.2.1. Proponowane postulaty dotyczące zabytków architektury i budownictwa

W Gminie Ozimek najwartościowszym zespołem jest pozostałość dawnego zespołu osiedla hutniczego i huty szkła „Jedlice”, która jest wpisana do Rejestru Zabytków. Niestety budynki huty po wielu przebudowach straciły już część walorów zabytkowych (głównie budynek dyrekcji). Dlatego proponuje się opracowanie kart ewidencyjnych tzw. „białych” dla całego zespołu dawnej huty szkła „Jedlice” i osiedla hutniczego. Tym bardziej, że rozbudowa, wciąż czynnej huty, zagraża istnieniu zachowanych pozostałości osiedla. Docelowo wskazane jest opracowanie studium konserwatorskiego zespołu dawnej huty szkła „Jedlice” wraz z osiedlem hutniczym.

Również dla nieistniejącego już zespołu dworsko - parkowego w Biestrzynie proponuje się opracowanie jego historii w postaci tzw. „białej” karty.

7.2.2. Proponowane postulaty dotyczące zabytków techniki i zabytków „ruchomych”

Zaleca się utworzenie widoku na most wiszący w Ozimku przy ul. Hutniczej i uwzględnienie jego kompozycji urbanistycznej. Ponieważ most ten jest obecnie najstarszym, czynnym, żeliwnym mostem wiszącym w Europie, Gmina Ozimek powinna wystąpić do Ministra Kultury o uznanie tego mostu za pomnik historii techniki.

Magazyn zbożowy w Szczedrzyku oraz wodociągowa wieża ciśnień w Ozimku, jako jedyne zachowane na terenie gminy obiekty, powinny zostać niezwłocznie zabezpieczone przed dalszym zniszczeniem i dewastacją.

Wobec pozostałych obiektów, stanowiących własność prywatną, należy wykorzystać wszelkie dostępne przepisy środki dla nakłonienia właścicieli do przeprowadzenia niezbędnych prac zabezpieczających. Istotną tu może okazać się pomoc władz Gminy w uzyskaniu kredytów (np. hipotecznych) na prace zabezpieczające.

7.2.3. Propozycje dotyczące stanowisk archeologicznych.

W związku z opracowaniem w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ozimek” w 2006 r. na mapie w skali 1:10.000 szczegółowego usytuowania stanowisk archeologicznych nie przewiduje się dodatkowych postulatów, poza granicą strefy „W” – ochrony stanowisk archeologicznych.

7.2.4. Propozycje dotyczące zabytkowych zespołów zieleni.

Dla zabytkowych założeń zieleni zaleca się wykonanie „Teczki ewidencyjnej cmentarza” w Biestrzynie.

Ponadto w stanie dostatecznym lecz wymagającym zabiegów pielęgnacyjnych i cięć sanitarnych jest dawny park dworski w Biestrzynie, dla którego zaleca się wykonanie „Teczki ewidencyjnej parku”.

Ochroną konserwatorską, przez włączenie do strefy K - ochrony krajobrazu kulturowego - winny zostać objęte dodatkowo następujące obszary:

do objęcia ochroną prawną w formie rezerwatu:

- planowany rezerwat „Krasiejów” – rezerwat paleontologiczno-geologiczny ze skamielinami fauny kręgowców górnotriasowych,

do objęcia ochroną prawną w formie użytku ekologicznego:

- teren glinianki położonej w Krasiejowie „Glinianka”.

Ta małowiczo położona glinianka, jest dowodem na dawne prace wydobywcze w tych okolicach. Na jej brzegach rośnie chroniony krzew - kruszyna pospolita i okazała sosna zwyczajna. Występują tu również chronione gatunki zwierząt: żaba trawna i wodna oraz zaskroniec i żmija zygzakowata.

Celem ochrony jest zachowanie unikalnych biotopów wodnych, walorów krajobrazowych oraz zasobów genowych chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt.

- kompleks łąk z nieczynnymi gliniankami w Krasiejowie.

Jest to siedlisko występowania goryczki wąskolistnej i kukułki szerokolistnej, dobrze wykształcone zespoły łąkowe oraz szuwarowe. Jest to również miejsce rozrodu wielu gatunków płazów, m.in. ropuchy zielonej i rzekotki drzewnej. Stanowisko lęgowe derkacza. Miejsce występowania gniewosza plamistego oraz wielu gatunków zwierząt typowych dla krajobrazu otwartego (gacek brunatny, gniewosz plamisty, jaszczurka zwinka, ropucha zielona, rzekotka drzewna).

do ochrony wskazuje się szczególnie cenne ostoje fauny:

- Mała Panew w Krasiejowie

Jest to miejsce rozrodu wielu gatunków ptaków, m.in. zimorodka, kaczki krzyżówki i obszar występowania bobra i wydry. Stanowi najważniejszy korytarz ekologiczny gminy. Żyją tu ptaki jak zimorodek i ortolan a także gacek brunatny, orzesznica, jaszczurka zwinka, ropucha zielona, rzekotka drzewna. Planuje się wprowadzenie nakazu zachowania i wzbogacania biocenozy leśnych, łąkowych, wodnych i zadrzewieniowych

- kompleks stawów w Biestrzynniku (przysiółek Poliwoda)

Miejsce rozrodu wielu gatunków płazów, m.in. kumaka nizinnego, ropuchy zielonej i rzekotki drzewnej oraz wielu gatunków ptaków wodno-błotnych i łąkowych. Obszar występowania wydry i zimorodka. Żyje tu również: kumak nizinny, gacek brunatny, jaszczurka zwinka, ropucha zielona, rzekotka drzewna.

Do ochrony przed zmianą użytkowania, następujące tereny występowania cennych zbiorowisk roślinnych:

1. zbiorowiska leśne i zaroślowe:

- grądy środkowoeuropejskie, w większości przypadków są to zbiorowiska zubożałe pod względem florystycznym, fragmentarycznie wykształcone i pozbawione gatunków charakterystycznych. Spotkać je można w okolicach Ozimka i Krasiejowa.

- łąg jesionowo-olszowy, którego niewielkie, fragmentarycznie wykształcone płaty występują w okolicach Dylak, Krasiejowa i Poliwody.

2. zbiorowiska trwałych użytków zielonych, muraw, wrzosowisk i torfowisk:

- łąka wilgotna - trzęślicowa, stwierdzona w Krasiejowie,

- łąka wilgotna - ostrożeńkowa, stwierdzona w Krasiejowie i w Szczedrzyku.

Zgodnie z „Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ozimek” oraz „Drugą edycją studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek” proponuje się objęcie ochroną prawną tych cennych przyrodniczo terenów.

7.3. Zadania wynikające z gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zadania wynikające z „Drugiej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ozimek” z dnia 24.03.2014 r. W granicach gminy Ozimek aktualnie obowiązują 34 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmujące łącznie powierzchnię ok. 2.329 ha, co stanowi zaledwie 18,5% powierzchni miasta i gminy Ozimek.

W trakcie sporządzania jest jeden plan miejscowy o powierzchni około 760 ha zainicjowany uchwałą Nr XVII/135/08 Rady Miejskiej w Ozimku z dnia 21 stycznia 2008 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Grodziec.

1. Obszary, dla których obowiązuje sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości (nie wyznaczono granic obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń).
- obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² zlokalizowany w Schodni (oznaczony graficznie na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” symbolem K5PU). Dla tego obszaru wymagane jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- obszary przestrzeni publicznej:
  - ulice i place
- tereny zieleni: Ozimek – park przy ul. Hutniczej (A1ZP), otoczenie kościoła przy ul. Wyzwolenia i Częstochowskiej (A2ZP),
- Grodziec, ul. Częstochowska – pas zadrzewień wzdłuż uregulowanego ciek wodnego (Białka)
- tereny sportu przy ul. Sportowej w Ozimku (A2US).

2. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego:

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ozimka, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” oraz symbolem MPZP I,
  2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Antoniów, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” oraz symbolem MPZP II,
  3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Schodnia i części sołectwa Pustków, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” i symbolem MPZP III.
- W dalszej kolejności, należy przystąpić do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nie posiadających obowiązującego planu, tj.:
1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Chobie, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” oraz symbolem MPZP IV,
  2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Krzyżowa Dolina, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” oraz symbolem MPZP V,
  3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Mnichus, którego granicę oznaczono na rysunku „Kierunki...” oraz symbolem MPZP VI.

3. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, przewidziane do realizacji w gminie Ozimek. Są one usytuowane na terenie gminy i obejmują głównie następujące zadania:

- dokończenie realizacji budowy kanalizacji w ramach projektu „Poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki ściekowej w Gminie Ozimek Trias Opolski,
- budowa nowych dróg lub innych odcinków:
  - połączenie drogi krajowej nr 46 z drogą wojewódzką nr 463 prowadzone w śladzie tzw. „Czaplówki” połączenie z ul. Zamoście (wariantowo)
  - połączenie ul. Kolejowej z ul. Dworcową z estakadą nad torami kolejowymi,
  - przedłużenie ul. Waryńskiego do ul. Robotniczej,
  - połączenie ul. Sportowej z ul. Częstochowską dalej do ul. Wyzwolenia (Ozimek)
  - połączenie ul. Klasztornej z ul. Zamoście (Droga Kościelna).
  - połączenie ul. Rzecznej(Antoniów) z DK 46 (do skrzyżowania z ul. Opolską (Ozimek).

4. Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, przewidziane do realizacji w gminie Ozimek:

a. w zakresie komunikacji:

- budowa obwodnicy miejscowości Grodziec, w ciągu drogi krajowej Nr 46 klasy GP,
- modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 463 relacji Bierdzany – Zawadzkie do parametrów klasy Z wraz z budową obwodnicy wsi Dylaki,
- modernizacja linii kolejowej nr 144 relacji Tarnowskie Góry – Opole;

b. w zakresie infrastruktury technicznej:

- modernizacja linii elektroenergetycznej WN 110 kV Groszowice – Ozimek,
- budowa elektrowni wodnej na rzece Mała Panew,
- przebudowa stacji GPZ Ozimek,

c. budowę lewostronnego odcinka wału przeciwpowodziowego rzeki Mała Panew w rejonie ul. Krótkiej i ul. Powstańców Śląskich.

Za bardzo ważne dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego gminy Ozimek uznaje się budowę wału przeciwpowodziowego na rzece Mała Panew (brakujący odcinek).

5. Obszary szczególnego zagrożenia powodziowego

Ze względu na brak sporządzonego zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. „Prawo wodne” Planu zarządzania ryzykiem powodziowym, w projekcie studium uwzględniono obszar szczególnego zagrożenia powodzią rozumiany jako obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (woda 1%).

Głównym kierunkiem działań podejmowanych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej powinno być stworzenie sprawnego systemu bezpośrednich zabezpieczeń terenów zainwestowanych przed stratami wskutek zalewów powodziowych (wałów, polderów urządzeń hydrotechnicznych), należy dążyć do stworzenia sprawnego systemu monitoringu zagrożeń i organizacji działań zabezpieczających i ratunkowych w sytuacjach kryzysowych.

Problem ochrony przeciwpowodziowej na rzece Mała Panew powiązany jest z zagadnieniem ochrony Doliny i Dorzecza Odry, a podstawą działań jest program modernizacji Odrzańskiego Systemu Wodnego „Odra 2006”. W programie tym zakłada się między innymi dążenie do zbudowania systemu biernego i czynnego zabezpieczenia przeciwpowodziowego, ochronę czystości wody i środowiska przyrodniczego, dostosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów III klasy, a na wybranych odcinkach osiągnięcie wyższych parametrów odpowiadających wymogom międzynarodowym. W programie tym brak jest konkretyzacji działań w obszarze gminy Ozimek.

Celem ochrony terenów zagrożonych zalaniem wodami powodziowymi (Q 1%) wskazuje się do realizacji (jako zadanie o znaczeniu ponadlokalnym) budowę lewostronnego odcinka wału przeciwpowodziowego w rejonie ul. Krótkiej i ul. Powstańców Śląskich. Pozwoli to na ochronę przed zalaniem terenów istotnie ważnych dla gminy.

Wśród podstawowych kierunków mających na celu ochronę przeciwpowodziową istotne znaczenie mają działania urbanistyczno – planistyczne zmierzające do przenoszenia obiektów zagrożonych, wysiedlenia i zmiany sposobu zagospodarowania, a przede wszystkim zdecydowanego ograniczenia wszelkiej zabudowy na terenach zalewowych. Urządzenia techniczne (zbiorniki retencyjne, poldery, obwałowania), chociaż są powszechnie stosowanymi narzędziami ochrony przed powodzią, nie zawsze pomagają całkowicie uchronić się przed jej skutkami ponieważ przygotowane są na określoną wielkość powodzi, muszą być utrzymana w bardzo dobrym stanie technicznym (stała konserwacja i naprawy).

6. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Za obszary wymagające przekształceń uznaje się tereny przemysłowe i składowe oraz poprzemysłowe. Przekształcenia te winny mieć odzwierciedlenie w następujących działaniach:

- modernizacja technologiczna w celu uniknięcia ich uciążliwości środowiskowej;
- uaktywnienie biologiczne terenów niepokrytych sztucznymi nawierzchniami;
- wprowadzenie stref zieleni izolacyjno-krajobrazowej.

Wskazuje się tutaj tereny Huty Małapanew. Tereny huty Małapanew wraz z przyległymi terenami wytwórczo – usługowymi wskazuje się również jako obszar wymagający przekształceń funkcjonalno – przestrzennych. W Studium tereny hałd pohutniczych oznaczone na rysunku „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” symbolami K1NUH, K3PU i A1NUH wskazuje się jako tereny do rekultywacji, przy czym tereny K1NUH i A1NUH w kierunku zieleni, natomiast teren K3PU w kierunku umożliwiającym lokalizację funkcji wytwórczo – usługowych.

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Realizacja założeń programowych określonych w rozdz. VII w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami może być realizowana przy pomocy następującego instrumentarium:

- instrumenty prawne – wynikających z przepisów ustawowych (m. in. wykonywanie decyzji administracyjnych np. wojewódzkiego konserwatora zabytków, uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, powoływanie parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków, ustanawianie społecznych opiekunów zabytków, oznakowanie obiektów zabytkowych),
- instrumenty finansowe (m. in. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością województwa, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje na remonty obiektów wpisanych do rejestru zabytków nie będących własnością województwa, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych),
- instrumenty koordynacji (m. in. poprzez realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z innymi jednostkami samorządowymi, organizacjami wyznaniowymi i właścicielami zabytków w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami),
- instrumenty społeczne (w sferze działania samorządu: m.in. systemy szkoleń, dokształcanie profesjonalne, interdyscyplinarny model pracy, w sferze budowania powiązań między władzami samorządowymi a społeczeństwem: system konsultacji i dyskusji publicznych, działania edukacyjne, promocyjne, współpraca z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami),
- instrumenty kontrolne (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego w skali województwa, weryfikacja gminnych ewidencji zabytków).

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Obowiązek prowadzenia kontroli stanu realizacji „Programu opieki nad zabytkami” wynika z art. 87 (ust. 5 i 6) ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece

nad zabytkami. Zgodnie z nim Zarząd Wojewódzki ma obowiązek sporządzania sprawozdania ze stanu realizacji „Programu opieki nad zabytkami Woj. Opolskiego na lata 2016-2019” i przedstawienia go Sejmikowi Województwa w cyklu dwuletnim.

Sprawozdania te winny być przekazywane Opolskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oraz Generalnemu Konserwatorowi Zabytków w celu wykorzystania ich przy realizacji i korekcie aktualnego krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Celem monitoringu jest zebranie i analiza informacji dotyczących realizacji Programu na każdym etapie wdrażania. Proces monitorowania polega na przyglądaniu się zmianom jakie zachodzą w wyniku realizacji celów programu przez zdefiniowane w nim kierunki działań oraz na analizie zebranych danych i opracowaniu sprawozdań. Stanowi on podstawę oceny uzyskanych efektów i podejmowanie ewentualnych inicjatyw korygujących i propozycji zmian. Jednym z pomocnych narzędzi powinien być raport o stanie zabytków województwa, cyklicznie tworzony w oparciu o gminne ewidencje zabytków (aktualizowane ewidencje dostarczają podstawową wiedzę dotyczącą sytuacji obiektów na terenie całego regionu).

Zgodnie z art. 87 ustawy jest z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Burmistrz Gminy i Miasta Ozimek sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Z realizacji tego programu Burmistrz sporządza co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miejskiej.

Kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki nad zabytkami:

W ramach celu strategicznego I: Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego:

- Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami.
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów.
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych tym pracom.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowym.

W ramach celu strategicznego II: Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego:

- Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Liczba utworzonych parków kulturowych.
- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych.
- Liczba wniosków o uznanie obiektów i obszarów za pomniki historii.
- Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W ramach celu strategicznego III: Rozwój inicjatyw związanych z regionalnym dziedzictwem kulturowym oraz promocja i rozwój tożsamości regionalnej:

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego).
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy.
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych.
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników).
- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej.
- Liczba osób zwiedzających muzea, skanseny, izby regionalne itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego.

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Fundusze na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami oraz ochronę dziedzictwa kulturowego pochodzą ze środków publicznych i podmiotów prywatnych. Obowiązek utrzymania obiektów zabytkowych spoczywa na ich właścicielach i użytkownikach.

Wyczerpujące informacje na temat programów operacyjnych opracowanych na lata 2014 – 2020, umożliwiających dostęp do unijnych funduszy strukturalnych przeznaczonych na ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego, znajdują się na stronach internetowych ministerstw:

- Kultury i dziedzictwa Narodowego: www.mkidn.gov.pl,
- Rolnictwa: www.minrol.gov.pl,
- Rozwoju: www.mr.gov.pl.

Ponadto Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło programy operacyjne pozwalające na uzyskanie dofinansowania na realizację zadań publicznych z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego:

- program „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego”,
- program „Dziedzictwo Kulturowe”,
- program „Kolekcje”,
- inne programy jak np. „Infrastruktura Kultury” czy „Promocja kultury polskiej za granicą”.

Aktualne informacje na temat europejskich funduszy strukturalnych i znajdujących w ich ramach programów dostarczają strony internetowe:

- www.funduszeuropejskie.gov.pl,
- www.interreg-central.eu.

W perspektywie programowej na lata 2014 – 2020 obowiązują programy operacyjne, wśród których szczególne znaczenie mają:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 -2020,
- Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014 – 2020,
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014 – 2020,
- Regionalne Programy Operacyjne,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Program Operacyjny Ryby 2014 – 2020,
- Programy Operacyjne Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej.

Podstawowe programy zapewniające wsparcie w obszarze opieki nad zabytkami to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020,
- Program operacyjny Interreg VA Republika Czeska – Polska.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) przewiduje możliwość wsparcia operacji „Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego”. Wysokość pomocy ze środków EFRROW nie może przekroczyć 500.000 PLN na miejscowość w okresie realizacji omawianego Programu. Poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi 63,63% kosztów kwalifikowanych projekty. Wymagany krajowy wkład środków publicznych w wysokości 36,37% kosztów kwalifikowanych pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

Program operacyjny Interreg VA Republika Czeska – Polska przewiduje wspieranie przedsięwzięć trans granicznych zakładającym promowanie trwałego zatrudnienia i wsparcia mobilności pracowników z niewykorzystanym potencjałem zawartym w bogactwie przyrodniczym i kulturalnym tego regionu. Efektem interwencji będzie kompleksowe działanie ukierunkowane tak na rozwój zasobów przyrodniczych i kulturowych jak i na ich udostępnienie i promocję. Zwiększenie atrakcyjności promowanego obszaru dla odwiedzających przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy w turystyce.

Oprócz europejskich funduszy strukturalnych ochrona dziedzictwa kulturowego może być też realizowana z funduszy krajowych np. ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, z których możliwe jest dofinansowanie prac konserwatorskich przy zabytkowych układach parkowych, ogrodowych i wodnych.

Ponadto ze środków samorządowych z budżetu województwa opolskiego mogą być udzielane dotacje celowe na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków woj. opolskiego. Również samorządy lokalne mają możliwość dofinansowywania prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach na swoim terenie. Źródłem finansowania opieki nad zabytkami mogą być też środki pozyskane od firm, fundacji, stowarzyszeń i osób prywatnych.

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

W latach obowiązywania niniejszego programu Samorząd Województwa Opolskiego będzie realizować zadania z zakresu szeroko pojętej ochrony dziedzictwa kulturowego w formie następujących działań:

- monitoring „Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego”
- udzielanie dotacji celowych na realizację zadań związanych z pracami konserwatorskimi, restauratorskimi lub robotami budowlanymi przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków woj. opolskiego
- finansowanie prac remontowych, konserwatorskich i dokumentacyjnych przy zabytkach będących własnością Województwa Opolskiego
- współorganizacja konferencji i spotkań poświęconych ochronie dziedzictwa kulturowego regionu, w tym zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi opolskiej
- współfinansowanie folderów i informatorów promujących zabytki i turystykę
- kontynuacja projektów współpracy z europejskimi regionami partnerskimi
- współorganizacja lub organizacja Opolskich Dni Dziedzictwa w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz innych imprez promujących ochronę dziedzictwa kulturowego regionu.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2012 – 2016 postulował szereg działań, z których jedynie część została zrealizowana, zaś większość jest nadal w toku realizacji.

Najcenniejszym zabytkowym obiektem w gminie jest najstarszy w Europie, czynny żeliwny most wiszący, usytuowany w Ozimku. Obiekt ten w latach 2009 – 2010 został poddany konserwacji za łączną kwotę ponad 3,4 miliona zł. (1.099.599 zł. w 2009 r. i 2.311.078 zł. w 2010 r.).

Systematycznie są wykonywane Teczki Ewidencyjne Cmentarzy, opracowano już cmentarze w Ozimku, Krasiejowie, Schodni, Szczedrzyku i Grodźcu. Pozostał jeszcze do realizacji cmentarz w Biestrzynie a także zespół parkowo – dworski w Biestrzynie.

Natomiast nie zostały jeszcze opracowane dokumentacje zespołu dawnego osiedla hutniczego w Jedlicach oraz inne zabytki techniki.

Zaplanowano na rok 2017 r. dofinansowanie prac remontowych w kościele p.w. MB Czeszochowskiej i św. Wojciecha w Grodźcu w kwocie 20.000 zł. Ponadto planuje się w 2018 r. wydanie folderu promującego zabytki gminy Ozimek, na co zostanie przeznaczona kwota 5.000 zł.

Realizacja i finansowanie zadań z zakresu ochrony zabytków przez gminę, zależy od konstrukcji budżetu i planu wydatków inwestycyjnych, które są wskaźnikami dynamicznymi. Ważne są również zewnętrzne źródła finansowania, o które gmina będzie aplikować. Ponadto corocznie w budżecie gminy zabezpieczone zostaną środki przeznaczone na dotacje celowe na ochronę zabytków na terenie gminy, nie będących własnością gminy.

Powyższe zadania, wraz z wynikającymi z niniejszego Programu opieki nad zabytkami, winny zostać uwzględnione w planach gminy na lata następne.